[Х]АЛУУН ХАҺА ЭХИЛЭЭ, НЭГЭШЬЕ ХУРЬГА ГАРЗАЛУУЛХАГҮЙ
[Ү]БЭЛЭЙ ҺАРАНУУДТА РЕСПУБЛИКЫН ХОНИШОД
700 МЯНГАН ХУРЬГА АБАХА
[Х]ОНИН АЖАЛДА ОЛОНИИТЫН ЗҮГҺӨӨ ҮДЭР БҮРИИН АНХАРАЛ ХАНДУУЛАЯ!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 9 (9763) | 1962 оной январиин 11, четверг | Сэн 2 мүнгэн

[Х]ОНИШОН БҮХЭНЭЙ [Х]АНГИН ХЭРЭГ

...элэй түсэбэй дүргараба. Совет хүн партиингаа XXII ...иидхэбэринүүдээр, шэнэ Програм...кожо, орон дотороо ...байгуулха тэмсэл...лсоод, 1962 ондо ...үсэб, уялгануудаа ...о байнхай.

...ной хүдөө ажахын ...гшэд, тэрэ тоодо ...хозуудай хонишод ...нгоо парти, прави...а үмэнэ ехэшье, ...тайшье уялгануу...айна. Сибириин хү... хүдэлмэрилэгшэ...ибирскдэ болоһон ...рэ манай респуб...лад энэ жэлдэ 47 ...ю мяха, 5600 тонно ...дөө худалдахабди ...үгөө. Энэ ехэ уялга хэрэгтэ хонишод ...үүргэхэ байна. Тэ...дээрэ үгэ хэлэһэн ЦК-гэй Нэгэдэхи СССР-эй Министр...ведэй Түрүүлэгшэ ...ев манай республи...хонишон Цэнгэ Бу...ажахын тоосоондо ...гадын хүдэлмэриие ...гнэжэ, тэрэнэй дүй ...олоной шадабари ...хай тэмдэглээ һэн. ...дэ хонин ажал дээ...хала, эгээл харюу...үе ерэбэ. Колхоз, ...олон зуун отара...лэй хурьгад абта... Ажахын энэ халуун ...шодой олохон бри...түгэс бэлэдхэлтэй..., эмхитэйгээр үн...ээ зэһэнхэй. Илан...ин тоосоондо оро...коруулагдаһан бри...нэ талаар шалгар...

...тороо сууда гараһан Цэнгэ Буянтуевай Хэжэнгын совхозой ...осоондо ороһон бри...онидтоо үбһэ, силос ...дхэжэ үбэлэйнгөө бүрин бүтэнөөр түл...йна. Жэшээнь, Ц. ...й бригадынхид үнгэ...дэ хонин бүриһөө ...аад, өөһэдынгөө хү...тоо хүсэд хүрэхэ үб...ко, силос бэлдэһэн ...һэ, зелёнкоёо бүхы...гаа оруулан хай. Энэ ...лэ хонин бүриһөө ...жа, арба һаратай...—40 килограммтай ...рилготой.

...аймагай Ленинэй нэ...колхозой эхэ хонидые ...аг ажахын тоосоон... бүхы 9 бригада түл оролдосотойгоор ...үнгэрэгшэ жэлдэ ган ...йбашье һаань, ажа...ондо ороһон эндэхи ...бүхэн нилээд ехэ үб...о хуряажа, силос да...ад, тэрэнээ гамтай...шалжа байна. Түрүү Чимит-Дамба Паг...ригадынхид энэ жэлдэ ...бүриһөө 102 хурьга ...гатай. Бригадын хо...нишод түрүүшын зуугаад хурьга абаад байна.

Кударын совхозой эрхим хонишод Бато-Сүхэ Доржиев, Бадма Цыбиков, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, КПСС-эй XXII съездын делегат Бутыд Батуева, Сэлэнгын «Улаан Оронго» колхозой түрүү хонишон Дугар Бимбаев болон бусадай хүтэлбэрилдэг ажахын тоосоондо ороһон бригаданууд жэшээтэ һайнаар ажаллажа, энэ жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлахаар зоригжонхой. Эдэ бригаданууд эрхим бэлэдхэлтэйгээр хонидоо хурьгалуулжа эхилээ.

Тиигэбэшье шэнэ түл абалгада олон нютагуудта хангалтагүй бэлэдхэлтэй байһаар. Хонишодой бригадануудые ажахын тоосоондо ороо гэжэ миил ёһын тэдыдэ тоолоод, бодото ажал дээрэнь туһалха, сабшалан, таряалан даалгажа үгөөд, хүдэлмэриинь хинан шалгадаггүй баримтанууд али олон үзэгдэнэ. Иимэ байдал Бичурын, Тарбагатайн, Заиграйн аймагуудай колхоз, совхозуудта ушарна. Хонёор олон Бичурын совхозой бригаданууд түл абалгадаа мууса бэлдээ: хонидойнь хүсэ шадал һула, отара дээгүүр үбһэ, тэжээл хүсэд зөөгдэжэ абтаагүй, хонидой хурьгалха байра хаа хаана үшөөл бэлэн болоогүй байһаар. Бичурын аймагай Логовскиин, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд бүришье муу байдалтай: эндэ хонишодынь ходо һэлгэгдэжэ байдаг, эхэ хонидой отарануудта мүнөө хүрэтэр хусанууд ябажа байдаг, хонидынь туранхай.

Заиграйн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ, Тарбагатайн аймагай «Советская Россия», Мухаршэбэрэй «Коммунизм» колхозой, Зэдын «Октябрьский» совхозой түл абалгадаа хангалтагүйгөөр бэлдэһэн тухай хүдөө бэшэгшэд мэдээсэнэ.

Эдэ бүгэдэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, хонин ажал дээрэ найдабари багатай хүнүүд хаа ганса хүдэлнэ, хоёрдохёор, ажахын тоосоондо ороһон бригаданууд бүхы юумэеэ өөһэдынгөө хүсөөр хэхэ юм гээд лэ, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд «нюдэ балай, шэхэ дүлии» һууна; гурбадахяар, эдэ аймагуудай партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэд, колхоз, совхозуудай зооветмэргэжэлтэд ажахын энэ шухала хүдэлмэридэ анхарал багаар табижа, эхэ хонидой отарануудаар үсөөн ябадаг, тэндэхи хонишодой эрилтэнүүдтэ саг соонь анхардаггүй байна.

Республикын хүдөө ажахын гол һалбари болохо хонин ажалые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ иимэ харюусалгагүйгөөр хандаха ябадалтай партийна организацинууд эрид шангаар тэмсэхэ уялгатай. Юуб гэхэдэ энэ жэлдэ колхоз, совхозууднай түрүүшынхеэ хонидоо бүхыдэнь тооной үбэлэй һаранuудта хурьгалуулха байна бшуу. Тиимэһээ үдэр саг гээнгүй, аймаг бүхэндэ эхэ хонидой отаранuудай байдал шалгагдажа, тэндэ түл абалгада хэрэгтэй бүхы юумэн бэлэн болгогдохо ушартай. Түбхын түрүүн хонидой хурьгалха үедэ хүсэд хүрэхэ үбһэ, тэжээл отаранuудай газаа буулгагдаха, хонидой хурьгалха дулаан байра бэлэн болгогдохо ёһотой. Тэрэшэлэн хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлхэдэ хэрэгтэй хаамагууд, хобто кормушканууд, ветеринарна аптечкэнүүд, хонишодой үмдэхэ тусхай хубсаһан гэхэ мэтэ хэрэгсэлнүүдэй бэлэн байһыень шалгаад, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые дары усадхагдаха шухала. Худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд түл абалгын халуун хаһада хонишодые хилээмэ болон эдеэ хоолой бусад зүйлнүүдээр, эд хэрэгсэлнүүдээр таһалгаряагүй хангаха тушаа хэмжээ абаха болоно.

Хонишодой дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, политическэ хүдэлмэри абьяастайгаар ябуулха, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо гээшэ колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай, мэргэжэлтэдэй шухала хэрэг мүн.

Эхэ хонидые харууһалдаг бригадануудай хүдэлмэриие хинан шалгаха, тэндэхи дутагдалнуудые усадхахада хүдөө бэшэгшэд, хүдөөгэй эдэбхитэд схэхэн туһа хүргэхэ аргатай. Эдэ үдэрнүүдтэ эхэ хонидой отарануудаар хаа хаанагүй рейдовэ шалгалта хэжэ, олониитын анхаралые энэ харюусалгатай хүдэлмэридэ хандуулха хэрэгтэй.

Нүхэд хонишод! Үбэлэй хурьгадые эмхитэйгээр абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр бүрин бүтэн түлжүүлжэ, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые ажалай эрхим амжалтаар угтая!

Кяхтын Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ринчин Очировай даадаг ажахын тоосоондо ороһон бригадынхид түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байнхай. Эндэ жэлэй эхинһээ хойшо 170 хурьгад абтаа. Тиихэдэ энэ бригадын Намсарай Тышкеевэй отарада 85 хурьгад абтажа түлжүүлэгдэбэ. Тэдэнэр 690 эхэ хонидоо һубайруулангүйгөөр хурьгалуулха зорилготой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон Н. Г. Тышкеев.

С. КЛИМОВЭЙ фото.

Ажалынь эмхитэй

КЯХТА, (телефоноор абтаба). Манай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз январь—февраль һаранuудта 4 мянга шахуу хурьгадые абаха юм. Орон дотороо коммунизм байгуулха түрэл партиингаа агуу ехэ Программатай танилсан колхозоймнай малшад социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байнхай.

Хонишодой бригаданууд үбэлжэлгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтажа, үбэлэй үедэ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлээ зөөжэ абанхай. Һаянай шэнэ түлнүүд абтана. Колхоздомнай бүхыдөө 630 хурьгад абтанхай. Илангаяа 1-дэхи комплексно бригадын ажахын тоосоондо ороһон Д. Жаркой, И. Аносов гэгшэдэй бригаданууд ажалаа эмхитэйгээр ябуулна. Эдэ бригадануудта 300 гаран хурьгад абтаад, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэнэ.

Колхозоймнай хоёрдохи комплексно бригадын Иннокентий Аносовой даадаг бригада 1370 хони харууһалдаг. Мүнөө эхэ хонидынь хурьгалжа 180 гаран түл абтаа. Үбэлэй хурьгад һайн тэжээл дээрэ байлгагдажа тэнжээгдэнэ. Нэгэшье толгой гарзада оруулагданагүй.

Түл абалгын харюусалгата үеые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула колхозоймнай правлени, партийна организаци шухала хэмжээ-ябуулгануудые хараална. Хонишодто зохихо байра байдал түхеэрэгдээ. Тэдэнэй дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа байнхай.

В. Мартынов,
Кяхтын Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой зоотехник.

Эмхи гуримтайгаар ажаллахада

МУХАРШЭБЭР (телефоноор абтаба). Аймагай колхоз, совхозууд январь—февраль һаранuудта 68 мянган хурьга абажа түлжүүлхэ зорилго табинхай. Түрэл партиингаа XXII съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон эндэхи хонишод үбэлжэлгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтажа, түл абалгын халуун хаһые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байнад. Ажахын тоосоондо ороһон хонишодой олон бригаданууд өөһэдынгөө хүсөөр хони, хурьгадтаа эдюулхэ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэжэ абанхай.

Тусхайлан хэлэхэдэ, «Забайкалец» колхоз түрүүшын хоёр һарын туршада 7370 хони хурьгалуулха юм. Эндэхи нүхэр А. Носковой даадаг ажахын тоосоондо ороһон бригада бүхы эхэ хонидһоо 100 толгой бүриин 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абахаар хараална. Зун намарай сагта һайса таргалһан хонидынь элбэг тэжээл дээрэ байлгагдажа, хүсэ шадалтайгаар үбэлэй сагые үнгэргэнэ. Жэлэй эхинһээ хойшо бригадын 300 гаран хонин хурьгалаа.

— Январь — февральда олонхи хонидоо хурьгалуулхабди. Абаһан түлнүүднай гарзада оруулагдангүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна, — гэжэ хонишодой бригадир нүхэр Носков хөөрэнэ.

«Путь Ленина» колхоздо 500 гаран хурьгад абтаа. Үнинэй ажаллажа байһан дүршэлтэй хонишон Сергей Гороховский ажалдаа оролдосотой, шадамар хүн. Тэрэнэй хүтэлбэреэр бригадынхид намар эртэ хото хорёогоо заһабарилжа абаһан, үбэлэй үедэ хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл газаань зөөгдэжэ абтаһан байгаа. Мүнөө эндэхид 160 гаран хурьга абаад түлжүүлжэ байнад. Нарай хурьгад дулаан байра соо байлгагдажа харууһалагдана. Үбһэ, минеральна тэжээлээр дутаагданагүй.

А. Цыренов,
аймагай «Вперед» газетын хүдөө ажахын таһагые даагша.

Хилын саанаһаа

Гүнзэгы ехэ баясхалан

ЛЕОПОЛЬДВИЛЬ, январиин 9. (ТАСС). Советскэ «ИЛ-18» самолёт Конгын Республикын ниислэл Леопольдвильдо ерэжэ, ороной уһанай үертэ дайрагдаһан районуудай хохидолдо ороһон хүн зондо туһаламжа үзүүлхэ совет бүлэг врачуудые, эм дом, эдеэ хоолой зүйлнүүдые асарһан байна. Энэ ушарһаа уламжалан Конгын олониитэ хүн зон ехээр баясаа. Советскэ самоледой ерэһэн тухай дэлгэрэнгы мэдээсэлнүүдые, совет врачуудай фотозурагуудые нютагай газетэнүүд толилоо.

Уһанай үертэ дайрагдаһан районуудай хүн зондо совет арадай үзүүлһэн туһаламжада Леопольдвилиин радио мүнөө тон халуунаар хандаа, энэ радио Советскэ Союз тушаа урда тээнь тиимэ ехээр дамжуулга хэдэггүй байһан юм. Нджили аэродром дээрэһээ репортажые, мүн советскэ врачуудай делегацие толгойлогшо А. П. Кузмичевой, Конгын Республикын Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй президент Жозеф Давиерэй, СССР-эй хэрэгүүдээр Конгын Республикада байдаг саг зуурын этигэмжэтэ Л. Г. Подгорновой хэлэһэн үгэнүүдые радио хэдэн дахин дамжуулаа. Эдэ үгэнүүдынь пленко дээрэ бэшэгдэһэн байгаа.

Советскэ врачууд ойрын үдэрнүүдтэ хүдэлмэрилхэ газартаа ошохо юм. Табан хүнһөө бүридэһэн нэгэ бүлэгынь Экваториальна провинцида, дүрбэн хүнһөө бүридэһэн нүгөөдэ бүлэгынь Зүүн провинци ошохо юм.

Президент Сукарно үгэ хэлэбэ

ДЖАКАРТА, январиин 9. (ТАСС). Колониализмын болон империализмын үе саг дүүрэжэ байна, мүнөө Азиин, Африкын оронуудай, социалис оронуудай хүгжэн мандаха саг ерээ. Социалис оронууд дэлхэйн картые хубилгахаһаа гадна, тэдэнэр обществынгоо байгууламжые хубилгаа, тэдэнэр золтой жаргалтай ажабайдал зохёожо байна гээд Макассарта январиин 7-до болоһон ехэ митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Голланди Баруун Ирианай хүн зондо өөрыгөө тодорхойлхо эрхэ үгэхэ гэжэ һанаашалжа байна гэһэн хэбэртэйгээр Голландиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Лунсын баталан хэлэһэниинь мэхэ гохо болоно гэжэ президент үгэ хэлэхэдээ элишэлэн харуулаа. Баруун Ириан хадаа Индонезиин газар юм, имагтал Индонезиин правительство Баруун Ирианда өөрыгөө тодорхойлхо эрхэ олгожо шадаха гээд Сукарно онсолон тэмдэглээ.

Индонезиин президентын шиидхэбэри

ПАРИЖ, январиин 9. (ТАСС). Баруун Ириан тухай асуудалые Голландитай дипломатическа хэлсээ хэжэ шиидхэхын тулада эгээн саада захын болзорые Индонезиин президент Сукарно 7—10 хоногоор мүнөөдэр тогтоогоо гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Джакартаһаа мэдээсэбэ.

«Баруун Ирианиие сүлөөлхын тулада байгуулагдаһан оперативна штабай» зүблөөнэй болоһоной һүүлээр президентын энэ шиидхэбэри тухай гадаадын хэрэгүүдэй министр д-р Субандрио соносхоһон байна. Тус зүблөөн энэ үглөөгүүр болоһон байгаа.

Хэрбээ энэ болзорой турша соо дипломатическа талаар оролдолгоһоо үрэ гараагүй һаань, Баруун Ирианиие сүлөөлхын тулада Индонези лаб хүсэ хэрэглэхэ гэжэ ойлгохоор үгэ Субандрио корреспондентнүүдэй үмэнэ хэлэһэн байна.

Энэ хадаа арба хоноод байхада хэмжээнүүд абтаха гэһэн удхатай гү гэһэн асуудалда министр иигэжэ харюусаа: «тиигэжэшье болохо даа».

Баруун Ирианда хэгдэхэ операцинуудые командалагшаар бригадна генерал Сухарто гэгшые томилхо гэһэн шиидхэбэри «оперативна штабай» зүблөөн дээрэ мүн лэ абтаһан байна.

ТҮЛ АБАЛГАДА ТҮГЭС БЭЛЭН

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ ноохо, хонинoй мяха бүри ехээр абаха, хонидой тоо толгойень түргэн олошоруулха зорилго манай хонишодой урда табигданхай. Энэ талаар үбэлэй хурьгадые эмхитэйгээр абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлхэ гээшэ тон ехэ удхашанартай.

Энэ январь, февральда колхозой 2-дохи отделениин бүхы эхэ хонидой 6 отаранuудта хурьгад олон абтаха юм. Хэнэйшье мэдэһээр хурьга абаха хүдэлмэриин харюусалгатай хаһа оробо. Илангаяа үбэлдөө хонидые олоор түрүүлхэдэ бэрхэшээлтэй. Юуб гэхэдэ, шанга хүйтэнэй үедэ түхэреэн сүүдхэ соо хонид түрэжэл байдаг бшуу. Тиимэһээ тэдэниие ходо манажа, хаража байха шухала.

Колхозой 2-дохи отделениин томодхогдоһон бригадын эхэ хонидой нэгэ отарынхид (даагшань Ринчин Жамбалов) үбэлэй хурьгадые абажа түлжүүлхын тула хашаа хорёо, байра байдалаа хаһа саг соонь эрхим һайнаар бэлдэжэ, һаруул дулаан болгонхой. Хурьгадаа кошарно-базова аргаар түлжүүлхэ. Энэ ушарта нэгэ үедэ гараһан хурьгад эхэнүүдтэеэ хамта бүлэг бүлэгөөр байлгагдаха юм. Хонидой байра гурба таһалагдаа, нэгэ захынхидань хурьгалха хонид, дундахидань һаяхан гараһан нарай хурьгатай хонид байлгагдаха, дүрбэдэхи таһагтань боргожоһон хурьгатай хонид байха юм. Гэхэ зуураа түрүүшын байра соо нэгэ эхэ хонидо 1,7 дүрбэлжэн метр зай, дулаан байра соонь эхэ хонин бүридэ дүрбэлжэн 2 метр талмай хүртэнэ. Хонидойнь юрын байра соо 3—4 градус, дулаан байрадань 3—10 градус дулаан байдаг. Хурьгатай хонидоо бүлэг бүлэгөөрнь байлгахын тула 3—4 метр утатай хаамагууд олон бэлдэгдэнхэй. Нарай хурьгадай байха байра хана хаяаһаа һайса шэглэгдэһэн, һалхинай орохоор бэшэ дулаалагдаһан байна. Дүршэл һайнтай хонишон Ринчин Жамбаловай эхэнэр Дари Жамбалова хурьгадаа багаһаань хойшо наруули дулаан газарта, газаа хорёо соо гаргажа һургадаг. Тэндэнь хохир, һолоомо зузаанаар дэбдигдэнэ.

Иигэжэ тэдэниие байлгажа һургахада үбшэлдэггүй, бэень бүхэ шэрхи байдаг. Нарай хурьгадые саг соонь зүбөөр эдеэлүүлжэ, ехэ анхаралтайгаар түлжүүлхэ хэрэгтэй. Манай отарынхид январь, февраль һаранuудта хамта 600 гаран хурьгадые абажа, бултыень бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ зорилготойбди, түлжүүлхэшьебди. Тиигэбэл зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха уялгамнай амжалтатай дүүргэгдэхэ, —гэжэ Дари Жамбалова хэлэнэ.

Тиигэжэ тэдэнэр партиингаа XXII съездын түүхэтэ тогтоолые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлнэ.

Ц. Сагалеев,
Зэдын «Коммунизм» колхозой 2-дохи отделениин эхин парторганизациин секретарь.

[А]. И. Микоян Малиин [Ре]спублика ошохо болобо

...й Министрнүүдэй Со...түүлэгшын Нэгэдэхи А. И. Микояниие Ма...спубликада аяншал... Малиин Республикын ...ство уряа. ...икоян энэ уряалыень зүбшөөгөөд, Ганын Республикада аяншалжа дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр, Малиин Республикада энэ һара соо аяншалха аргатай болоһондоо һаналаа хананги байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

[М]арксын, Ф. Энгельсын зохёолнууд Румынида хэблэн гаргагдаба

[БУХА]РЕСТ, январиин 9. «Профсоюзууд ту...л Марксын, Фридрих Энгельсын статьянууд болон бэшэгүүдэй суглуулбари Румынида хэблэн гаргагдаа.

[Ш]ЭРБИИН ГАЗАРЫЕ ШЭНЖЭЛЭЛГЭ ЭХИЛЭЭ

Антарктидаһаа абтаһан радиограмма

[ЛЕНИ]НГРАД, январиин 9. Ленинградта мүнөө...һан радиограмма соо ...нсолон тэмдэглэгдэнэ. ...ческа уһанууд соо ...ябаһан «Обь» гэжэ ...ектроход Эндербиин ...хүрэжэ ерээ. Геологи...яд эрье дээрэ буужа, ...и али бүхы хэрэгсэл...кеэрэлгэнүүд буулгаг...лээ.

Арктическа болон Антарктическа институдай директорэй орлогшо М. М. Сомов ТАСС-эй корреспондентдэ иигэжэ мэдээсээ. Королевы мод гэжэ газарые һайса шэнжэлжэ үзэһэн полярна геологууд мүлһэтэ түбиин үргэн ехэ шэнэ хадалиг районие — Эндербиин газарые мүнөө түсэбэй ёһоор шэнжэлжэ орохонь.

Советскэ журналистнууд Гавана орохоёо ниидэбэ

МОСКВА, январиин 9 (ТАСС). Журналистнуудай уласхоорондын гүйсэдкомой заседанида хабаадахын тулада СССР-эй Журналистнуудай Союзай делегаци Куба орохоёо мүнөөдэр ниидэн гараа. Тус организациин ээлжээтэ сесси Гаванада январиин 12-то нээгдэхэ юм. СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин түрүүлэгшэ П. А. Сатюков делегацие толгойлно. Делегациин составта союзай секретарьнууд А. И. Аджубей, Н. П. Ерофеев, Д. Ф. Краминов гэгшэд ороно.

ИИМЭЛ БАЙХА ЁҺОТОЙ

Кабанскын совхозой нэгэдэхи отделениин партийна эхин организацида хүдөө ажахын экономико шудалха кружок эмхидхэгдээд, мүнөө КПСС-эй XXII съездын материалнуудые үзэжэ байна. Пропагандист нүхэр А. А. Горин «Капитализмһаа коммунизмда оролго — хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын зам» гэһэн темые тон шадамараар танилсуулба. Энэ асуудалаар дурадхагдаһан номуудые уншаад, тодорхой конспект табяа. Хөөрэлдөө хэхэдээ совхозой, отделениин ажал, байдалтай нягтаар холбоно. Хэшээлэй үедэ һурагшадайнгаа анхаралые гол шухала асуудалнуудта хандуулдаг.

Кружогто һурагшадай зүгһөө олон асуудал гараад, пропагандистань тодорхой, дүүрэн харюу үгөө.

Кружогойхид XXII съездын материалнуудые гүнзэгыгөөр шудалан үзэхэһөө гадна, мүн тосхонойнгоо зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Коммунистнар болон комсомолшууд А. Горин, С. Амагаева, Н. Суворов, А. Максимова, Г. Пивоварова бригада, фермэнүүдэй хүдэлмэришэдтэ зорюулжа, «КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ удха шанар тухай», «Хүдөө ажахын талаар коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха тухай», «Дэлхэйн социализмын системэ — эб найрамдалай ба демократиин түшэг тулгуури мүн» гэхэ мэтэ асуудалнуудаар элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые хэбэ.

Эндэхи коммунистнууд, комсомолшууд съездын шиидхэбэринүүд болон КПСС-эй Программые улад зондоо тайлбарилан ойлгуулхын хажуугаар, үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Коммунист Георгий Коршунов гахайнуудые шахаха, түлжүүлхэ даабаряа амжалтатайгаар дүүргэнэ: 1961 ондо 150 центнер мяха тушааха түсэбтэй аад, 260 центнер тушаагаа. Ноябрь, декабрь һарануудта шахаһан гахайнуудайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэ соо 700—800 граммаар нэмээгээ. Коммунистка Екатерина Суворова үдхэгдэхэ эхэ гахай бүриһөө 13 поршоонхо, нэгэл түл үгэдэг гахайнуудһаа 7—7 поршоонхо абаа. Мүнөө эхэ гахайнуудые харууһалха, тэжээхэ хүдэлмэрээ улам һайжаруулхын тула оролдолго үүсхэл гаргажа байна. Нүхэр Суворова үдхэгдэхэ эхэ гахай бүриһөө 1962 ондо 15 поршоонхо түлжүүлхэ уялга абанхай. Мүн коммунист Петр Поплевин (МТФ-гэй ахалагша хүдэлмэришэн, нэгэдэхи байрада үнеэдые түхэреэн жэл соо байлгажа тэжээхэ, оньһон аргаар һааха хүдэлмэри эмхидхээ. Комсомол басагад — эгэшэ дүүнэр Галина, Валентина Тищенко гэгшэд 68 үнеэ даагаад, «ДА-25» аппарадаар һаадаг болонхой.

Кабанскын совхозойхид түүхэтэ документнүүдтэй танилсажа, бэелүүлжэ байнад

Һаяхан хоёрдохи хашаа соо үнеэ һааха шэнэ аппарат тодхогдоо. Һү һаалиин фермэ үргэлжэ дээрээ оньһон аргаар үнеэдээ һаадаг болохонь.

Коммунистнууд нүхэд Бочалдин (мал адуулагша), Качина (шубуушан), К. Поплевин, А. Шешурихин (малай тэжээл зөөгшэд) эсэхэ сусахые мэдэнгүй, эдэбхитэй габшагайгаар ажаллана.

Эндэхи малшад 1962 ондо һү һаалгые бүхы МТФ-гээрээ 600 мянган килограммда хүргэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, үнеэн бүриин 2 мянган килограммһаа доошо бэшэ һү һааха, гүрэндөө 150 центнер мяха тушааха, 40 мянган нугаһа үдхэхэ уялга абаад, энээнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ коммунизмын алтан жасада оруулхаар зоригжонхой.

Б. Сотнич.

Түрэл партиингаа XXII съездын түүхэтэ документнүүдые Ахын «Улаан Аха» колхозой гэшүүд гүнзэгыгөөр шудална. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зоотехник Ханда Хаптагаева, хонишон-коммунист Хаптагаев гэгшэд съездын шиидхэбэринүүдые уншажа байна.

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

Сэбэр паарта найдаа һаа, шабарта һуухалди

Баргажанда пропашной системэ нэбтэрүүлхэ тухай һанамжа

Манай Баргажанай совхоз бүхыдөө 58 мянга шахуу гектар эдлүүриин газартай, тэрэнэйнь 8700 гараниинь таряалан. Бүхы таряалангаймнай схэнхинь уһалагдана. Энээнһээ урдахи жэлнүүдтэ таряаламнай үшөөл зүбөөр хубаарилагдадаггүй, овёс, наран сэсэг болоод, үрэ багатай бусад ургамалнууд ехээр таригдадаг байгаа. Тиихэдэ 1961 ондо хахалагдадаг газарайнай 23 процентынь паар болгогдоһон юм.

Имагтал газар таряалан зүбөөр хубаарилагдадаггүй байжа, орооһо таряаншье багаар абтадаг, ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэжэ шададаггүй байгаабди. Мүнөө үедэ адууһа малай олошоржо байһан сагта таряалангые зүбөөр хубаарилжа, пропашной ургамалнуудые горьтой таридаг болохо гэлсэдэг зүбтэй. Тиигэбэл илангаяа мал ажалай продуктнуудые эрид дээшэлүүлхэ аргатай болохобди.

Пропашной системэ хэрэглэдэг болоходоо нютаг нютагуудай онсо илгаа харалсаха шухала байһаниинь элитэ. Манай Баргажанай эрхэ байдалые харахада паар ехээр хахалһанай хэрэггүй шэнги. Юундэб гэхэдэ паар хахалхадаа нэн түрүүн газарые шииг нойтоор хангаха, буртаг үбһыень үгы хэхэ зорилгонууд табигдана. Теэд таряалангаймнай схэнхинь уһалагдадаг гээшэ. Энээнтэй хамта буртаг үбһэнтэй тэмсэхэ ондоо аргануud хэрэглэгдэжэ болохо. Энээн дээрэһээ манай совхоз паарай газарые саашаданъ эрид хороохо зорилго табина. Энэ жэлдэ бүхы таряалангаймнай 15 шахуу процентые тэрэ эзэлхэ байна.

Ургасынь талые харахада, уһалагдадаг полидо таригдаһан орооһо таряа паар дээрэ тариһанда орходоо дутуугүйгөөр ургадаг. Үнгэрһэн жэлдэ сэбэр паар дээрэ таригдаһан орооһо таряа гектарай 8,7 центнер ургаса үгөө гэхэ гү, али гектар бүриһөө 4,3 тэжээлэй единицэ абтаһан болоно. Эды зэргын ургаса паар хахаланшьегүйгөөр абтахаар.

Саашадаа газар таряалангаа аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ зорилготойбди. Байгша ондо паарай газарые, мүн овёс, нэгэ жэлэй ногоо тариха газараа хороожо, орондонь горох, сахарай свёкло, тэжээлэй бобы тарихабди. Тиихэдэ кукуруза ехээр тарижа, малаа шэмэтэ тэжээлээр хангахабди. Хэрбээ 1961 ондо 660 гектар тариһан һаа, тэрэмнай гансахан энэ жэлдэ 800 га хүрэтэрөө, 1964 он болотор 1600 га хүрэтэрөө үргэдхэгдэхэ болоно. Мүнөө жэлдэ 60 га сахарай свёкло, 200 га тэжээлэй бобы, 600 гектарта горох таригдаха.

Энээнтэй хамта манай совхоз хүсы үбһэ тарижа ургуулдаг дүй дүршэлтэй. Зарим жэлнүүдтэ гектар бүриһөө 35 центнер ургаса абтадаг. Белок ехэтэй энэ ургамалые саашадаа таряалангай газар дээрэ тарихагүй, харин сабшалан, бэлшээриин газарта ургуулха һанаатайбди.

Таряалангай газарые хубаарилхадаа адууһа малдаа хүсэд хүрэхөөр тэжээл бэлдэжэ абаха аргаяа харалсана гээшэбди. Гансахан 1962 ондо сахарай свёкло, кукуруза, бобы тарилгаһаа 32 мянга 500 центнер тэжээлэй единицэ, горох тарилгаһаа 1000, голой үбһэнһөө 7500 центнер тэжээлэй единицэ абтаха юм. Ниитынгээ малда элбэг тэжээл бэлдэжэ абабал, совхознай ойрын жэлнүүдтэ мал ажалай продуктнуудые абалгые горьтой дээшэлүүлхэ, партиингаа хараалһан агууехэ Программые амжалтатайгаар бэелүүлэлсэхэ болоно.

Табиһан зорилгонуудаа бэелүүлхэдээ хамтаараа хүдэлхэ ёһотойбди гэжэ совхозоймнай ажалшад һайса мэдэдэг. Зүгөөр газар таряалан эрхилхэ асуудал нэн түрүүн механизаторнуудай ямараар ажаллаһанһаа дулдыдаха бшуу. Хүн бүхэнэй оролдосотойгоор, ша-

дамар... хын... зоймн... партий... хэмжэ... дые... байна. механизаторнууд... лые дээшэлүүлх... тэдэнэй дунда һу... хэхэбди.

Тиихэдэ ... заабаринуудые ... хиха хэрэгтэ ме... ехэ үүргэ дүүр... тарилгада бэлэд... тэйгээр үнгэргэх... орооһо таряагаа ... лэн тарихабди. Т... дарыдаа полину... лэн даргадаха ю... хымнай энэ жэл... гаса ехээр үгэдэ... тын үрэһэтэй бо... той.

Газар таряала... тэй болгохын ту... дэ 28 мянган то... таряалан дээрээ ... хабди. Тиихэдэ ... сенкын дурадха... мянган тонно шэ... худхажа полину... жүүлхэ болонобди ... хамта 1965 он ... гектар шэнэ газ... лэгдэхэ юм. Эдэ... жээ-ябуулганууд ... най ажахые ойр... горьтой хүгжөөх... бшуу.

Энээнтэй хамт... риингөө зарим ... тухай хэлэхээр. ... манай совхоз ... ехээр ургэдхэхэ... Тиимэһээ техник... үшөөл олон хэрэ... Тусхайлан хэлэх... тракторнууд, ... нууд, силосэй ... ажалшадмнай ... асуудалнуудые ... рэгтэмнай ресе... дээдэ органууд ... гэжэ һанагдана.

А. ...
Баргажана...
глав...

Семинарта һурагшад кукуруза тарихань

Баргажанай леспромхозой коммунистнууд үйлэдбэриин экономико шудалха семинарта бултадаа һурадаг юм. Тиихэдээ өөрынгөөл һалбариин, мүн хүдөө ажахыншье асуудалнуудые үзэдэг байна. Һаяхан болоһон хэшээлэй үедэ коммунист нүхэр Зверьковой дурадхалаар Тимлюгэй цементын заводой хүдэлмэришэдэй уряатай танилсан, һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэбэ. Тэрэ уряае һайшаан дэмжэжэ, Уро тосхондо (совхозой отделенидэ) кукуруза ургуулхадань туһалхаар шиидээ. Тэдэнэр хабар болотор трактор, сеялкэнүүдые заһабарилжа, наг шэбхэ зөөжэ, хабартаа газар хахалжа, кукуруза тарилсахаар хараална.

Б. БУДАЕВ.

СОЦИАЛИС ГҮРЭНЭЙ ХҮГЖЭЛТЭ*)

3. СОЦИАЛИС ГҮРЭН ТҮРЭҺӨӨ КОММУНИС ЁҺОНОЙ ӨӨРЫН ЗАХИРГААНДА ОРОЛГО

Бүгэдэ арадай гүрэн хадаа социалис гүрэнэй хүгжэлтын шэнэ шата, социалис гүрэн түрын коммунис ёһоной ниитын өөрын захиргаанда орохо зам дээрэхи шухалын шухала үе мүн.

КПСС-эй Программа соо иигэжэ хэлэгдэнэ: **«Социалистическэ демократиие али бүхы аргаар дэлгэрүүлэн хүгжөөхэ, гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ, ажахын болон соёл культурын байгуулалтые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ бүхы гражданинуудай эдэбхитэйгээр хабаадаха гээшэ, гүрэнэй аппарадай хүдэлмэриие һайжаруулха, тэрэнэй ажал-ябуулгын хойноһоо арад зоной хиналтые шангадхаха гээшэ коммунизм байгуулха үедэ социалис гүрэн түрын хүгжэхэ гол хараа шэглэлынь болоно.** Социалистическэ демократиин саашадаа хүгжэхэ үедэнь гүрэнэй засагай зургаанууд удаа дараалан өөрын захиргаанай ниитын зургаанууд болохо юм».

Гүрэн түрын ниитын өөрын захиргаанда шэлжэн оролгын үндэһэ һуури Совет үүд дотор бии байна. Гүрэнэй болон олониитын эмхинүүдэй шэнжэнүүдые бэедээ зохилдуулан харуулһан Совет үүд саашадаа улам ехээр олониитын эмхинүүд боложо байна. Тэдэнэй ажал-ябуулгадань арад зон олоороо сэхэ хабаадалсадаг. Совет үүд арад зоной элдэб организацинуудта түшэглэнэ. Эдэ организацинуудай хүдэлмэридэ хэдэ хэдэн арбаад миллион ажалшад хабаадуулагдана. Экономическа болон социальна хэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ талаар Совет үүдэй үүргэнь саашадаа бури ехэ болохо.

Коммунизмда шэлжэн орохын түлөө гүрэнэй болон ажахын аппарадай ажал-ябуулгые саг үргэлжэ һайжаруулха, тус аппарат дотор демократическа үндэһэ һууриие хүгжөөхэ, албан хойрог, ёһо тэды, нобшо нозог ябадал оройдоошье гаргангүй байха шухала.

Үйлэдбэри хүтэлбэрилгые саашадань демократизацилха гээшэ илангаяа шухала удха шанартай. Ажахы хүтэлбэрилхэ хэрэгые ажалшадай коллективүүдтэ дүтэрхы болгохо, тэдэнэрые үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ хабаадуулха гэһэн зорилготойгоор партимнай промышленность болон барилга хүтэлбэрилгые шэнэдхэн байгуулжа, социалис ажахы ударидалгын ленинскэ гол ёһые һэргээн бии болгоо.

Социалистическэ демократизмые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ ниитын организацинуудай хүргые дэлгэрүүлхэ ябадалтай холбоотой байна. Захиргаанай һургуули, ажахы эрхилхэ һургуули, коммунизмын һургуули болошо профсоюзуудай удха шанар улам ехэ болоно. Профсоюзууд хэдэн миллион совет хүнүүдые үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ элдэб аргаар хабаадуулна. Совет залуушуулай дайшалхы ударидагша, манай партиин эдэбхитэй туһалагша мүн болохо Ленинскэ комсомол коммунизм байгуулха хэрэгтэ, манай общестын бүхы ажабайдал дотор имагта ехэ һуури эзэлнэ. Ажахын эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын ажал-ябуулгые бэелүүлхэ хэрэгтэ кооперативна элдэб нэгэдэлнүүд нилээд үүргэ дүүргэнэ. Таряашадай нэгэдэлэй шухалын шухала зүйлнүүдэй нэгэниинь колхозууд болоно. Колхоз хадаа таряашадта коммунизмын һургуули болоно гэжэ парти тоолоно.

Тиигэжэ Совет үүдээр болон совнархозуудаар, профсоюзуудаар, комсомоолоор, кооперативуудаар, ажалшадай бусад организацинуудаар дамжуулан манай парти үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ оронойнгоо арад зоной олонхиие хабаадуулна.

Бодото демократическа гол ёһо дээрэ үндэһэлһэн партийна, гүрэнэй, ниитын хиналтын бүхы арга хадаа коммунизм байгуулха хэрэг хүтэлбэрилгые һайжаруулгын хүсэтэ зэбсэг болоно.

Манай байгуулалтын бури һайн болохынь тула, бүхы арадуудта үльгэр жэшээ харуулхынь тула, общественные хүтэлбэрилгэдэ совет хүн бүхэнэй эдэбхитэйгээр хабаадалсахынь тула партимнай бүхы юумэ хэнэ. XX с'ездын шиидхэбэриие хэрэг дээрэнь хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ, нэгэ хүндэ шүтэн һүгэдэхэ ябадалай хойшолонгуудые эрид шууд зайсуулжа, партида харша можо бологшодой бүлэгые бута сохёод, партимнай партийна, гүрэнэй, соёл сурталай хүдэлмэриин бүхы талаар ленинскэ гол ёһые дахин һэргээхэ, хүгжөөхэ тушаа ашаг ехэтэй хүдэлмэри хээ. Энэнь партиин болон арадай үүсхэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ арга олгоо, партийна болон советскэ демократиие саашадань хүгжөөгөө. Общественный хэрэг эрхилэлгэдэ бүхы гражданинуудые хабаадуулха гэһэн зорилго партимнай урдаа табина.

Эдэ бүхы хэмжээнүүд ажалша хүн бүхэнэй материальна болон культурна хэмжээе бүхы талаарнь һайжаруулхын тулада, арадай түлөөлэлгын болон хиналтын түхэлые, һунгуулиин гуримай демократическа гол ёһые саашадань һайжаруулхын тулада бүхы шухала эрхэ байдал бии болгохо аргаар бэелүүлэгдэнэ. Һунгагдадаг органуудые ходо шэнэлжэ байха гээшые парти ехэ удха шанартай гэжэ тоолоно. Энэ хадаа манай орон доторхи партийна, гүрэнэй болон ниитын ажабайдалай эбдэршэгүй гурим болохо зэргэтэй.

Гүрэнэй болон ниитын организацинуудай ажал-ябуулгые саашадань демократизацилха ябадал хадаа ниитын хэрэг эрхилэлгэдэ арад зониие улам үргэнөөр хабаадуулха байна. Эгээл энэ зам социалис гүрэн түрын коммунис ёһоной ниитын захиргаан болон хүгжэхэ ябадалда хүргэнэ.

4. ГҮРЭНЭЙ ҮГЫ БОЛОЛГЫН ДОТООДЫН БОЛОН ГАДААДЫН ЭРХЭ НҮХЭСЭЛНҮҮД

«Гүрэнэй хүсэд үгы болохын тулада түгэс коммунизм хэрэгтэй» гэжэ В. И. Ленин заадаг һэн. Энэнь юун гэһэн удхатайб гэхэдэ, общестын материальна болон сэюн бодолой хүсэнүүдые ехээр хүгжөөжэ, «хүн бүхэнһөө — шадалайнь зэргээр, хүн бүхэндэ — хэрэглэмжынь зэргээр» гэһэн гол ёһо общестын туг дээрэ бэшэхэ, общестын гэшүүн бүхэн ниитын журамые һайн дураараа сахидаг болохо, ажал гээшэ хүнэй ажабайдалай түрүүшын шухала хэрэгсэл болохо гэһэн удхатай. Тэрэшэлэн дэлхэй дээрэ капитализм социализм хоёрой хоорондохи зүришэлдөөе коммунизмын аша туһада шиидхэхэ шухала.

Партимнай социалис үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ, ниитын харилсаануудые һайжаруулгада гол анхаралаа хандуулна. Энээниие коммунистическэ үйлэдбэриин харилсаануудта, хэрэглэмжын зэргээр хубаалгын коммунис гол ёһодо шэлжэн оролгын гол зам гэжэ тоолоно.

Хэһэн ажалай зэргээр хубаалгын социалис гол ёһо саашадань хүгжөөхэ, ажал дээрэ материальна болон ухаан бодолой урмашуулга зүбөөр тааруулха гээшые коммунис гол ёһодо шэлжэн оролгын шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн гэжэ парти тоолоно.

Мүнөө үедэ коммунизм байгуулжа байһан гүрэн хадаа ниитын гурим сахихын, ниитын болон үмсын зоори хамгаалхын, гэмтэ этэгээдүүдһээ гражданинуудай аюулгүй байдалые хамгаалхын тула тэрэшэлэн хэрэгтэй. Коммунизм байгуулжа байһан обществодо хуули гурим эбдэхэ, гэм хэхэ ябадал гаргагдаха ёһогүй.

Социалис хуули ёһые саашадань бэхижүүлхэ, совет хуулинуудые хүндэлдэгөөр хүмүүжүүлхэ шухала гэжэ парти тоолоно. Гүрэнэй болон ниитын организацинуудай бүхы гурим байгууламжань ажалшадые һайн дураараа, үнэн сэхээр уялгануудаа дүүргэхэ үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлнэ, коммунис ёһоор ажаһууха нэгэ ниитэ нормонууд болгожо, эрхэнүүд ба уялгануудые удаа дараалан ниилүүлнэ гэжэ партиин Программа соо хэлэгдэнэ.

Гадаадын добтолгоһоо ороноо хамгаалха гээшэ социалис гүрэнэй шухалын шухала уялгануудай нэгэн мүн. Социалистическэ лагериин, эб найрамдал хамгаалгын бүхы хүсэнүүдэй хаба шадалай ургаһанай эсэстэ дэлхэйн шэнэ дайн үйлын ёһоор болохо заатагүй зүйл байхаяа болёо. Зүгөөр империализмын бии байгаа хадань, дайнай аюул зайсуулагдаагүй. Совет гүрэн ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан тайбанаар зэргэ оршохо тухай ленинскэ политика хэлбэришэгүйгөөр ябуулна, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө эрид шууд тэмсэнэ. Зүгөөр империалис гүрэнүүдэй зүгһөө саг үргэлжэ аюул тохёолдуулжа байһаниие хараада абажа, Совет гүрэн оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ тухай эсэшэ сусашагүйгөөр оролдоно. «Советскэ Союзай өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэхижүүлхэдээ бидэнэр өөһэдыгөө ашатуһада зорюулан ябуулга хэхэһээ гадна, эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай, бүхы хүн түрэлтэнэй ашатуһада зорюулан ябуулга хэнэ гээшэбди. Бидэндэ хүсөөр орохобди гэжэ эб найрамдалай дайсадай заналта хэжэ байхадань, тэдэнэй урдаһаа хүсэн, тэрэ мүртөө бури һүртэ ехэ хүсэн зүрюугээр табигдаха ёһотой, табигдахашье байна», — гэжэ Н. С. Хрущев партиин XXII с'езд дээрэ хэлэһэн байха юм.

Социализмын нэгэ орон байһанаа дэлхэйн системэ болоһон дээрэһээ, Совет гүрэнэй гадаадын үүргын нилээд ехэ болоһон дээрэһээ мүнөө үеын эрхэ байдалда гүрэн бидэндэ шухала хэрэгтэй. Пролетарска интернационализмын үндэһэ һуури дээрэ социализмын оронуудай аха дүүгэй хани харилсаае бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ гэжэ манай парти, гүрэн оролдоно.

Социалистическэ демократиие бүхы талаарнь хүгжөөхэ замаар гүрэнэй үгы болохо, гүрэнэй засагай органуудай өөрын захиргаан болохо ябадал үни удаан үргэлжэлхэ байна. Н. С. Хрущев иигэжэ заана: Гүрэнэй бэеэ бараха ябадал тон удаан сагта үргэлжэлхэ, түүхын ехэхэн үе эзэлхэ, тиигээд общестын ажал хэрэгээ өөрөө хүтэлхэ боложо, дүүрэн болбосорходол түгэсэхэ юм. Нилээд сагай үедэ гүрэнэй хүтэлбэриин ба олониитын өөрөө хэрэгээ хүтэлбэрилгын тэмдэгүүд холисолдоод ябаха. Тиигэжэ байха үедэ гүрэнэй дотоодын үг уялганууд хүгжэхэ, шэнэлэн хубилжа, политическэ тэмдэг шэнжэ үгы болохо.

Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро манай орон социалис гүрэн түрые коммунис ёһоной өөрын захиргаагаар һэлгэхэ хэрэгтэ удаа дараалан хүрэхэ байна. Зүгөөр экономическа болон политическэ эрхэ байдалай хүсэд бэлэн болоодүй байхадань, манай зорилго юуб гэхэдэ, коммунизм байгуулгын хүсэн түгэс зэбсэг, эб найрамдалай, демократиин болон социализмын эбдэршэгүй түшэг тулгуури болошо гүрэниие бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ ябадал болоно.

Ф. ДОЛГИХ,

философиин эрдэмэй кандидат.

Эхиниинь манай газетын январиин 10-най номерто.

БУРЯТ ҮНЭН

1962 оной январиин 11.
2-дохи хуудаһан.

ХЭРБЭЭ УШАРАЙ ГАРАБА...

Ажалшадай асуудалнуудта харюу

Асуудал. Жэшээнь, нэгэ хүн анхан хүдэлжэ байһан газарһаа октябриин 1-нэй һүүлээр гараһан аад, харин һүүлшынгээ тоосоо хээдүй байтараа октябриин 4-дэ үбшэлшэбэ гэлэй. Тиимэ хүн больницын хуудаһаар хуушан хүдэлжэ байһан газарһаа түлбэреэ абажа шадаха гү?

Харюу. Хүдэлмэриһөө гараһан хүн һүүлшынгээ тоосоо абаагүйшье һаа, үбшэлһэнэйнгөө түлөө хуушан газарһаа мүнгэн туһаламжа абажа шадахагүй. Имагтал хүдэлжэ байтараа үбшэлөө һаань, больницын хуудаһаар мүнгэн түлэгдэхэ зэргэтэй. Хүдэлмэриһөө болиһон хүн хэрбээ гараһан үдэрһөө хойшо элдэб шалтагаанаар хүдэлмэриин хүсэ абаха шадалгүй байгаал һаа, мүнгэн туһаламжаар хангагдаха юм.

Асуудал. Эхэнэрэй ээлжээтэ амаралтадаа байха үедэнь үхибүүниинь үбдэбэ гэлэй. Тэрэнээ харуулһан сагтань ямар нэгэн туһаламжа байдаг гү?

Харюу. Ээлжээтэ амаралтынгаа үедэ хүдэлмэришэн гү, али албахаагшын өөрынь үбшэлөөд, саг зуура хүдэлмэриин хүсэ абахаа болёод байгаа һаань, мүнгэн туһаламжа үзүүлэгдэхэ зэргэтэй. Харин гэр бүлынь али нэгэ хүнэй үбшэлжэ, тэрэнээ хаража байһандань гэжэ туһаламжа хараалагдадаггүй.

Асуудал. Аргалуулжа байха үедөө 100 процент салин хүлһэеэ абадаг байһан хүн бараг боложо, хүдэлмэридөө гараад ажаллажа байтараа хуушан усалһаа дулдыдангяар дахин муудажа, ажал хэжэ шадахаа болёод байхадань больницын хуудаһаар хайшан гэжэ түлбэри үгтэхэб?

Харюу. Усалтаһан ушарһаа боложо, үбшэниинь дахин һэдэрээд, аргаламжада байха үедөө тэрэ хүн урдынхидаал адляар абажа байһан салингаа 100 процент абаха эрхэтэй.

Асуудал. Ажалайнь стажые буруу ойлгожо, үбдэһэн хүнэй больницын хуудаһаар түлэжэрхиһэн байгаа... мүнгыень хожом сали... даража абаха гү?

Харюу. Хэрбээ үбд... мээр гараһан алдуу... салин хүлһэ тоосож... гаан тэрээнһээ үлүү... гээ нэхэжэ, салин... абаха эрхэгүй.

Асуудал. Нарай ... абаһан хүдэлмэрилэг... райлһан эхэнэртэ ү... лон туһаламжые дү... шадаха гү?

Харюу. Нарай ү... абаһан тухайгаа ... эхэнэрэй тусхай са... хиргаанайнгаа газарт... үхибүүнэйнгээ 9 һа... эдеэлүүлжэ байхын... рээндэ нэмэлтэ саг ... ёһотой. Гадна һая ... эдеэлүүлхэ, тэрээндэ ... нүүдые абахын тула... ламжа мүн лэ үгт... Хээлитэй болоһон, мү... түлөө үгтэдэг амара... ша эхэнэр өөрөөл д... дэг байха.

Асуудал. Ажалша... һан газартаа дутуу ... тиигээд үшөө ондоо ... лин дээрэ хүдэлдэг һ... хуудаһандаа ямар ... лөөһэ абахаб?

Харюу. Саг зуура ... гүй болоод байһан ни... тээ хүдэлдэг салинт... лаад, тоосооень гарга... рэгтэй. Зүгөөр хоёр ... лаад байхадань тэрэ... мэриинь штатна ... байха ёһогүй.

НҮХЭР МУЖАНОВ, ТАНДА ХАРЮУСАНАБДИ

Декабрь һарада нүхэр Б. Мужанов «Гомодолшье, дурадхалшье оруулха аргагүй» гэһэн гаршагтай статья манай редакцида эльгээһэн байгаа. Тус статья соо Горпищеторгын № 3 магазинай ажалхүдэлмэриин дутагдалнууд тухай, зарим наймаашад наймаанай хуули ёһые эбдэнэ гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

Тус статьяе манай редакци Бурядай гүрэнэй худалдаа наймаанай инспекциин үзэмжэдэ эльгээгээ һэн. Һаяхан магазинай месткомой заседани дээрэ энэ асуудал хэлсэгдэһэн байгаа.

Совет худалдаа наймаанай ёһо гуримые эбдэһэнэйнгээ түлөө магазинда тэрэ үедэ дежурна байһан нүхэр Е. Г. Головинада һануулга хэгдээ гэжэ тэндэхи местком мэдээсэбэ.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерст...

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо В. В. Кузнецов Бельгиһээ Москвада байдаг элшэн сайд И. Коолсые январиин 9-дэ урижа уулзаад, Советскэ Союзай агаарай хилые Бельгиин самолёдой дабаһантай дашарамдуулан, Бельгиин правительстводa Советскэ правительствын эльгээхэ доро дурсагдаһан нотые тэрээндэ барюулаа.

«Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Гадаадын хэрэгүүдэй министерство Советскэ правительствын даалгабаряар Бельгиин правительствода иимэ мэдүүлгэ хэхэ шухала гэжэ тоолоно.

1962 оной январиин 8-да Москвагай сагаар 6 час 18 минутада Бельгиин «Сабена» гэжэ авиационно компанида хамаатай «Каревалла» № Е-21078 түхэлэй реактивна самолёт урда талаһаа советско-иранска хилые дабаад, Советскэ Союзай газар дээгүүр гүнзэгырэн орожо ниидэ.

Агаарһаа хамгаалха албанай хэдэн удаа уридшалан һануулһанай һүүлээр, тус самолёт Грозный город шадар бууһан байна.

Энэ самолет дээрэ 18 пассажир, экипажай 8 гэшүүн һуужа ябаа.

Советскэ Союзай хилые дурсагдаһан самолёдой дабаһанһаа уламжалан, Бельгиин правительствода СССР-эй правительство буруушаалга мэдүүлнэ.

Саашадаа СССР-эй агаарай ... дайдые Бельгиин ... дай дабахагүйн т... гиин правительст... хэмжээнүүдые аба... жэ СССР-эй пр... хүлеэнэ».

СССР-һээ пасс... самолёдые, тэрэнэ... гэшүүдые бусаал... на» компанида со... хо органууд туһал... нэ гэжэ элшэн са... Кузнецов мэдээсэ...

Элшэн сайд энэ ... хёолдоһон тушаа ... шаналал мэдүүлхэ... молёдой пассажир... экипажайнь гэшүү... гүй, мэндэ һайн ... советскэ талаһаа ... гаргагдаһанай түл... лан хүргөө.

...ргуулиин ...удаһан № 1

...лиие ажабайдалтай нягта холбоотой болгохо ту... ...ие бэелүүлхэ асуудалаар Үльдэргын һургуулиин ...удэ нилээдгүй ехэ ажал хүдэлмэри һүү...хы...үдтэ ябуулаа; һургуулиин наһанай ухибүүдые ...һургана; һуралсалай предмедүүдые ажабай... ...гта холбоотойгоор заана; һурагшадые эрдэм ...до гүнзэгыгөөр һургана; тэдэниие коммунис ...үүжүүлнэ гэхэ мэтэ. Энэ һургуулиин дүй дүршэл ...хуудаһанда хэлэгдэнэ.

Оюун бэлигтэн, уран гартан ургаг лэ!

...рюун хэрэг

...ьдэргын найман ...ули болбол гур...удые нэгэдхэһэн ...» колхозой гэ... хүүгэдые һурган ...үүргэтэй. «Ажа...ургуулиин холбоо ...хижүүлхэ, СССР ...гэгээрэлэй систе...нь хүгжөөхэ ту...й Верховно Сове...н Хуулиие бодото ...үүлхэ талаар ма...н түрүүшын алха...э байна. Нэн ту... колхоз дээгүүр ...ан һургуулинуу...жэ, томодхогдо...нгээ түб дээрэ ...өөлгэжэ түбхинэ...и. Энэ хүшэр хэ...най ехэ туһа хүр...иин дүрбэн клас... класстай гэрнүү... барижа үгэһэн ба ...асстай Үльдэргын ...гэр асаржа, һай...н табяа. Шэнэ ...аа барижа хорёо... хабартаа һургуу...эр бариха гэжэ ...ганхай, ойдо мо...жэ байна. Холын ...5 үхибүүдэй бай...айра, эдеэнэй гэр ... дээрээ модоор ...ургаха тусхай гэр ...м.

...ин һуралсал ба ...ын хүдэлмэриие ...ай нягта холбоо...улха хэрэгэй хо... хараһан, гүнзэгы ...йһыень КПСС-эй ...амматай танилса...й багшанар бүри гүнзэгыгөөр ойлгоо. Шэнээр ажаллахаа, зүб эрилтэ хангахаа үнэн зүрхэнһөө шармайн оролдодог һургагшад манда олон. Һүүлэй жэлнүүдтэ мэргэжэлээ хараа байса дээшэлүүлһэн багшанар Д. Д. Дондокова, А. Д. Голубева, Ж. Ц. Цыжипов, Д. Х. Цыбенова, Р. Х. Цыбикжапова, Д. Х. Жамбалова, Л. Ф. Шишкова хэшээл бүхэндөө һайнаар бэлдэжэ, шадамар бэрхээр, һонирхолтойгоор, ажабайдалтай холбоотойгоор үнгэргэжэ, һурагшадаа гүнзэгыгөөр һургадаг, һайнаар хүмүүжүүлдэг болонхой. Классуудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар табиһан жэшээ олошоржо байна.

Шэнэ һонин аргануудые гаргана. Манай һургагшад һурагшадтаяа хамта олон альбом, витринэ хээ юм. Эхин классуудта сээжын тоо бодолгодо туһатай шагайн наада байгуулаа. Үнгэрэгшэ жэл Ленин багшын түрэһөөр 90 жэлэй ойдо бэлэдхэхэ зуураа, апрель һара соо үдэр бүри Ленин тухай хөөрэлдөө классай ударидагша бүхэн хэдэг байгаа һэн. «Ленинэй бага наһан», «Ленинэй орден», «Ленинград», «Ленин комсомолой III съезд дээрэ» гэхэ мэтэ темэнүүдээр хөөрэлдэхэ зуураа, Ленин тухай бүтээгдэһэн суута зурагуудые һурагшадтаа харуулжа танилсуулһан байха юм. Заримдаа Ленин тухай шүлэг уншадаг гү, али бэлэдхэлэй үедэ орон доторболоһон һонирхолтой зүйл хөөрэжэ үгэдэг, газетэ сагсоонь хэрэглэдэг байгаа. Энэ гуримай һайшаагдаһан дээрэһээ энэ жэл XXII съездын үедэ мүн олон хөөрэлдөө үнгэргэһэн байнабди.

Һургууляа зэөлгэжэ түбхинүүлхэ үедэ һурагшаднай ехэ ажал хэжэ, һургуулиингаа урдуур сэбэрхэнээр хорёо барижа, сэсэг, жэмэстэ модо тарижа ургуулаа юм. Һурагшаднай олониитэдэ туһатай ажалда шударгыгаар, эмхитэйгээр бултаараа хабаададаг болонхой. Һургуулиингаа эхэнхи түлеэ, үбэлдөө дархалха модоёо һурагшаднай хуурайлжархидаг агша.

Гар ажалай һургагша Жамьян Цыжипович һурагшадтаяа хамта дархалха зэр зэмсэгээ хүсэлдүүлээ. Һүүлэй гурбан жэл соо 400 гаран тармуур, Ленин багшын 200 шахуу портредтэ рама хэжэ шэллээд, колхознигуудта бэлэглээ. Һургуулиингаа түсэбэй ёһоор колхоздоо туһалхадаа хүмүүжүүлгын удха шанар алишье талаһаа мартадаггүйбди. Зундаа колхоздоо ажаллаһан ажалша, тоомтой, олондо өөгшөөгдэһэн, 20 гаран һурагшадыемнай Октябриин һайндэрөөр колхознай шагнаа һэн.

Үльдэргын һургуули анхан түрүүн 1922 ондо нээгдэһэн байна. Энэ 40 шахуу жэл соо олохон һурагшадые гаргаһан түүхэтэй. Эрдэмтэйшье болоһон, колхоз дээрээшье ажаллажа, магтуулжа ябагшад олон. Арба гаран жэл соо һуралсажа ерээд, түрэл һургуулидаа заажа байһан 5 залуу багшанар хүдэлнэ. Мүн анханда манай һургуулиин һурагшад байһан багшанар Садовская С. С., Цыденов К. Ш. ондоо ажалда дэбжүүлэгдээ һэн. Һургуулиингаа алдар улам үргэхэ гэжэ һургагша, һурагша бүхэн оролдодог юм.

Ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлэгдэһэн багашуулай эрдэм ухаанда зоригтойгоор, үнэн зүрхэнһөө оролдон һурахань лабтай бшуу.

Һургуулиие ажабайдалтай холбожо, ёһотой коммунизм байгуулагшадые, партиин шэнэ Программа бодотоор бэелүүлхэ хүнүүдые бэлдэхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй оролдожо, энэ үеын эрилтэ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гээшэ һургагша бүхэнэй арюун хэрэг мүн. Энэ хэрэгтэ манай һургуулиинхид эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болонхой.

Ц. Номтоев,
Үльдэргын һургуулиин директор.

...ЛЬДЭРГЭ

(Арадай дуун)

...р урдаһан
Үльдэргэмнай
...гэдхээд гоё
гээшэнь.
...һууһан
колхозууднай
...нэгэдхээд гоё
гээшэнь.
...а урдаһан

Үльдэргэмнай
Холболдон урдахань гоё
гээшэнь.
Хойгуурнь һууһан
колхознай
«Коммунизм» нэрээрээ гоё
гээшэнь.

Д. Н. Галсанов,
6-дахи классай һурагша бэшэжэ абаба.

> *Ойрын арбан жэлэй туршада һургуулиин наһанай бүхы үхибүүдые уялгата юрэнхы дунда, политехническэ 11 жэлэй һургуулида һургаха ба арадай ажахыда хүдэлмэрилдэг аад, хүсэд һургуулигүй залуушуулые 8 классһаа доошо бэшэ һургуулитай болгохо; тиигээд удаадахи арбан жэлэй туршада—хүн бүхэнэй хүсэд дунда һургуулитай болохо арга хангаха. Юрэнхы ба политехническэ һуралсалые, мэргэжэлтэй болгожо һургаха хэрэгые һурагшадай шадаха хаба соонь олониитын ашаг туһата ажалтай холбожо хүгжөөхэ; юрэнхы эрдэм олгохо бүхы түхэлэй һургуулинуудай, тэрэ тоодо хүдэлмэриһөө һамшангүй дунда эрдэмтэй болохо үдэшын һургуулинуудай тоое нилээд олошоруулха ябадалаар бүгэдэниитын уялгата дунда һуралсал хангагдана.*
>
> КПСС-эй Программаһаа

Холбоо барисаамнай улам бэхижэнэ

Хүдөө ажахын урда КПСС-эй шэнэ Программын табиһан зорилго ехэ. Һү, тоһо, мяха элбэг дэлбэг болгохын тула манай колхознигууд эдэбхитэйгээр ажалланад. Илангаяа һүүлэй үедэ нютагайнгаа һургуули дүүргээд, түрэл колхоздоо ажаллажа, эхэ эсэгынгээ нэрэ нэрлүүлжэ, нютагайхидтаа магтуулан ябадаг залуушуул олон болоо. Жэшээлхэдэ, малшад Д. Цыдыпова, Ц. Бадмаев, Б. Будаев, Б. Дашиев, дархашуул Г. Д. Будацыренов, Б. Цыренжапов, А. Эпов, механизаторнууд Д. Балжанов, В. Дамбаев, В. Михалев, Д. Дамбаев гэхэ мэтэ. Гадна эрхимээр хүдэлһэн Г. Дондоков, М. Батуева, Э. Цыденжапов, Ц-Х. Дашиева, О. Дамбаев гэгшэд һургуулида эльгээгдээ.

Машина, техникэ, зайн гал үргэнөөр хэрэглэхэ, бүхы ажалые оньһожоруулха, автомат арга үргэнөөр хэрэглэдэг болоходо мэргэжэлтэд олон хэрэгтэй болохо байна. Иимэ мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэдэ һургуулинууд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Иимэ мэргэжэлтэд мүн һургуулидашье һуража, эрдэм мэргэжэл олохо байна бшуу.

Һургуулиие ажабайдалтай нягта холбоотой болгохо тухай Хуулиие манай колхозойхид үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, һургуулидаа туһалжа эхилээ.

Түрэлхид үхибүүдэйнгээ һуралсалда, тэдэнэйнгээ хүмүүжэлдэ онсо анхарал хандуулдаг юм.

Бүхы арга боломжоёо хэрэглэжэ, гурбан һургууляа колхозойнгоо центртэ нэгэдхэн түбхинүүлээбди. Колхозой центрһээ холо байдаг. Малшадай үхибүүдтэ байра баригдаа. 2 дабхар һургуули шэнээр барихаа бэлдэжэ байнабди: шулуун ба модониинь бэлэн... Ерэхэ хабарһаа барижа эхилхэмнай.

Һургуулиимнай һурагшад колхоздоо саг үргэлжэ туһалдаг. Үбһэ ба таряа хуряалгада тэдэнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Колхоз һургуули хоёрой хоорондохи холбоо барисаан һүүлэй үедэ улам үргэдэжэ байнхай. Үшөөшье үргэдэхэ зэргэтэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, һурагшадые ажабайдалтай нягта холбоотойгоор һургаха уялгатай ха юмбибди. Хүүгэдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ гээшэ олоной хэрэг.

Ж. Сампилон,
«Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ.

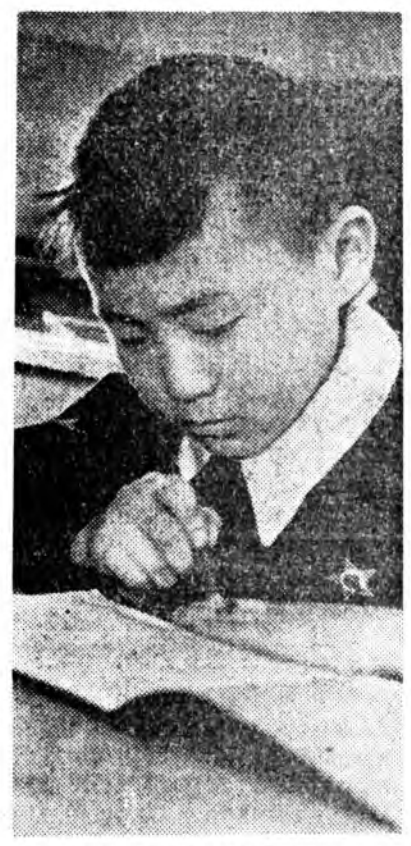

Ф. СОРОКИНОЙ фотоэтюд.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЬӨӨ

Ород ба бурят хэлэнэй багша Долгорма Дондоковна Дондокова 14-дэхи жэлээ Үльдэргын һургуулида ажаллажа байна. Жэл ерэхэ бүри ном зааха, хүүгэдые хүмүүжүүлхэ мэргэжэлынь хараа байса хүгжэн ябадаг. Илангаяа һургуули тухай гараһан шэнэ тогтоол бэелүүлхэ асуудалаар жэшээ абамаар жүдхэмжэ һүүлэй жэлнүүдтэ гаргаа. Долгорма Дондоковна 5-дахи класс даажа абаад, наймадахиие дүүргэтэрнь ород ба бурят хэлэ заадаг юм. Тэрэнэй 5-дахи классһаа абажа ябаһан класс мүнөө 7-дохи класста амжалтатай һуража ябана. Жэлһээ жэлдэ Долгормагай һурагшад муу һурадаггүй, хүүгэд бүхэндэ үнэн зүрхэнһөө оролдон хандадаг. Хэшээлдээ хододоо һайн бэлэдхэл хэжэ, хүүгэдтэ һонирхолтойгоор, ажабайдалтай нягта холбоотойгоор хэшээлнүүдээ үнгэргэдэг юм. 7-дохи классайнгаа һурагшадай дунда саг үргэлжэ бодолтой хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг. Энэ классай һурагшад «Ломоносов», «Советскэ хүүгэд тухай» гэһэн баян альбомуудые хэжэ, һургуулидаа бэлэглээ. Эдэ альбомуудыень бүхы һурагшад һонирхон үзэдэг. Энэ һургагша өөрөө багашуултайшье һаа, хамтын хүдэлмэриһөө таһарангүй хабаададаг, түрэлхидтэ, һурагшадта хүндэтэй. Долгорма Дондоковна — жэшээтэ һургагша мүн.

Д. Х. Цыбенова,
багша.

ШЭНЭ „СЭСЭГҮҮДЫЕ" УРГУУЛНАЛ

I. ҮЛЬДЭРГЭ

Үльдэргэ, Үльдэргэ! Энэ нэрэ үнинэй олондо мэдээжэ болонхой. Элдин баян Үльдэргэ тухай арад зоншье, уран зохёолшодшье нэгэтэ бэшэ дуулаһан, домоглоһон байха.

Энэ томо «Коммунизм» колхозой центртэ найман жэлэй һургуули, больница, нарайлалгын гэр, клуб, библиотекэ, магазин гэхэ мэтэ баригдаа. Эдэ бүгэдые харахадаа, сэдьхэл баясана.

Колхозой түрүүлэгшэ Ж. Д. Сампилонтой уулзажа, һургуулиин асуудалаар ярилдахадамнай иигэжэ хэлээ һэн: «һургуулидаа туһалаабди, туһалхабди. Хоёр дабхар һургуули барихабди. Модон отологдожо байна. Һургуулимнай ууралаар дулаасуулагдаха юм. Үшөө спортзал барилсахабди... Тиигэнгүй яахабибди. Һургуулиин асуудал гээшэ манай бүгэдын хэрэг ха юм. Хүсэ шадал соогоо оролдохобди». Хоёр дабхар һургуулитай болохо байһандаа Үльдэргын һургуулиин директор Цокто Номтоев ехээр баясаа. Хэнэйшье мэдэһээр колхозой ажал хүдэлмэри ехэ ха юм даа. Теэд һургуулиингаа асуудалые зүбөөр ойлгоһон Ж. Д. Сампилоной иигэжэ хөөрэһэниинь ехэл һайн.

2. ШЭНЭ «СЭСЭГҮҮД» УРГАНАЛ

«Хэшээл эхилхэнь» гэһэн хүхюун хонхо жэнгиршэбэ. Уданшьегүй һургуулиин директор Ц. Номтоев бидэ хоёр класста оробобди. Арбаад гаран һурагшад нэгэ хүндэл адляар жэргэд гээд булта бодошобод. Эдэ һурагшадые харахада, булта зохидхоноор, сэбэрхэнээр хубсаланхай: самсадаа сагаан заха хаданхай, үһэндөө бантик уянхай байба.

Классай урда дунда зэргын бэетэй, сэбэр сагаан шарайтай, бэедээ таараһан хубсаһа үмдэһэн багша хэшээлээ эхилжэ захалба. Эндэмнай нэгэдэхи, гурбадахи классай һурагшад хамта номоо үзэдэг юм байба. Нэгэдэхи класстань уншалга эхилжэ, гурбадахи класстань ород хэлэн болобо.

— Коля, унша даа,— гэжэ багша нэгэ шарахан хүбүүндэ эхэ янзаар хандаба.

Коля тоб байса тордиһогүйгөөр уншаад, «5» гэһэн сэгнэлтэ абаба. Һүүлдэнь Надя басаган һайнаар уншабашье, нэрээ «Нада» гэжэ бэшэжэрхибэ. Олохон үхибүүд үе үеэрынь түргөөр уншабад. Уншалгын удаа «Амһартанууд» гэжэ бэшээтэй зурагуудые самбар дээрэ үлгэбэ. Тэндэнь сайлалгада хабаатай олон амһарта зураатай байба. Нэгэдэхи классайхин амһартануудые нэрлэнэд. Һурагшадые амһартануудтай танилсуулжа байхадаа, багша хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ябуулна: «эхынгээ амһартаа угаахадань хэн туһалалсадаг бэ? Гэртээ амһартаа угаалсаха, аршалсаха, хамһалсаха хэрэгтэй. Эжыдээ ходо туһалалсагты»— гэнэ. Һурагшад өөһэдөө номоо уншанад. Һүүлдэнь тэдээндэ гэрэй даабари үгтэнэ: «Гэртэхи амһартануудайнгаа нэрэнүүдые мэдэхэ болоод ерэхэт».

Гурбадахи класста хэшээл айхабтар һонирхолтойгоор үнгэрнэ. Һурагшад үзэһэн материалаа һайнаар мэдэнэд. Һурагшад булта сэбэрхэнээр бэшэнэд, тэдэнэй бэшэлгэнь нэгэ хүнэйхидэл адли. Багшань иигэжэ бэшүүлжэ һургаа ха юм.

...Хэшээлэй дүүрэһэн хойно энэ багшатай танилсабаб. Анна Дмитриевна Голубева гэжэ 12 жэлээ хүдэлжэ байһан багша байба. Цокто Номтоев багшаяа харан, омогорхон хэлэбэ: «Анна Дмитриевна гээшэмнай ёһотойл багша гээшэ даа. Энээхэн үхибүүдые сэсэг ургуулжа байһандал ургуулна, хүмүүжүүлнэ...»

Ц. Номтоев тон зүбөөр хэлээ: үхибүүднай ургажа байһан сэсэгүүдтэл адли. Эдэмнай одоол коммунизмын ерээдүйн барилгашад гээшэл. Эдээндэ эмээхэйгээр хандажа, эрдэм болбосоролдо һургаха, хүмүүжүүлхэ гээшэ ехэхэн оролдолго шадабариин хэрэг юм.

3. ҺУРАГШАДАЙ БЭЛЭГ...

Үльдэргын һургуулиин һурагшад «4», «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр һурахын түлөө булта оролдонод. Үнгэрэгшэ жэлдэ тус һургуулиин һуралсалай дүн 98 процент болоо һэн. Энэ һургуулиин һурагшад багшанарайнгаа ударидалга доро ажабайдалтай гүнзэгыгөөр танилсана. Тэдэнэр һүүлэй жэлнүүдтэ хэдэн альбомуудые хэжэ, һургуулидаа бэлэглээ. Жэшээлхэдэ, «Ленин багшын ажабайдал тухай», «Агуухэ зоной хүдэлмэри хэлгэ»; «Түрүүшын космонавтнар Ю. Гагарин, Г. Титов», «Шиирын коллекци», «Жаргалта үхибүүд», «А. П. Чехов» (1860—1960), «Л. Н. Толстой» (1910—1960), «Т. Г. Шевченко» (1861—1961), «М. В. Ломоносов» (1711—1961), «XXII съезд» гэһэн альбомууд ехэ һонирхомоор.

«Агуухэ зоной хүдэлмэри хэлгэ» гэһэн ехэ һонирхолтой альбом соо ажал хүдэлмэриин аша туһа эли тодоор харуулагдана. Ажал хүдэлмэри тухай М. Горькиин, Н. Островскиин, Л. Н. Толстойн хэлэһэн үгэнүүд бэшээтэй байна. Ленин багшын субботнигто хабаадалсаһан тухай, Л. Н. Толстойн газар хахалжа ябаһые харуулһан зурагууд болон совет зоной гайхамшагта ажал хүдэлмэри харуулһан фотозурагууд олон.

Энэ альбомтой танилсаад байхадаа, һурагшад ажал хүдэлмэриин аша туһые гүнзэгыгөөр ойлгожо абаха.

Дүрбэдэхи классай һурагшад Б. Номтоев, Цыжипов гэгшэд мүн лэ һайн альбом хээ.

— Манай багшанар ондоогоор хүдэлдэг болонхой... — гэжэ урматай баяртайгаар «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ Ж. Д. Сампилон манда хөөрэбэ. Энэнь тон зүб! Үльдэргын һургуулиин багшанар һүүлэй жэлнүүдтэ урдынхиһаа ондоохоноор ажалладаг болоо. Тэдэнэр эрдэм болбосоролдо һурагшадые һургахадаа, ажабайдалтай нягта холбожо, номоо заадаг. Боложо байгаа бүхы хэрэг үйлэнүүдые һурагшадтаа хэлэжэ ойлгуулна.

Илангаяа XXII съездын материалнуудые тодорхойгоор хэлэжэ үгэнэ.

Мүн партиин хорин хоёрдохи съездын материалнуудые мүнөө багшанар гүнзэгыгөөр шудална. Хамта 7 дахин семинар үнгэрөөд байна.

Үльдэргын һургуулиин багшанар Ц. Н. Номтоев, Д. Д. Дондокова, Р-Х. Цыбикжапова, Л. Ф. Шишкова эдэбхитэй агитаторнууд мүн. Колхознигуудай дунда XXII съездын материалнуудые, партиин Программа гүнзэгыгөөр ойлгуулнад.

Б. Батоев,
манай штатнабэшэ корреспондент.

...ргуулинууд болон багшанарай ...дүүргэхэ хүндэтэ зорилго

...үнэн сэхээр алба ...мунизм байгуулха ...туһа хүргэдэг бай... ...совет һургуулида ...ическэ партиин ...үндэр сэгнэлтэ үгэ... Партиин шэнэ Про... ...һургуулиин саа... ...э ажал-ябуулгань ...өөр харуулагдана.

... хүнүүд түгэс эр... ёһотойл комму... ...дэ ажаһуухаар бэ... ...байна. Тиимэ са... ...холо бэшэ. Энэ ...амжалтатайгаар ...тула нэн түрүүн ...ын найман жэлэй ...аа хаанагүй бэе... ...гэтэйбди.

...2 онуудай һурал... КПСС-эй Програм... ...жэ эхилһэн түрүү... болоно. Үхибүүдые ...һоор һургажа, шэ... хүмүүжүүлхэ гээшэ ...тиин агуухэ Про... ...гэ шухала хубинь ... Энэ хэрэгтэ һур... ...н багшанар угаа ехэ ...гэхэ зэргэтэй. «Хэр... ...үүдые хүмүүжүүл... ...гын талаар гээгдэ... ...низм байгуулха хэ... ...шэ һаатаха байна» ... Н. С. Хрущев хэ... Тиимэһээ нэгэшье ...ргуулида һурангүй ...үй! Үхибүүн бүхэ... ...унизм байгуулалса... ...низмын үедэ ажа... ...а юм.

...й һуралсалай хэрэ... ...дхэн хубилгаха та... ...бэелүүлгын шиид... болоно. Һургуулиин ...хибүүдые бултыень ...уудалда совет баг... ...дай гэгээрэлэй зур... ...хы олониитэ онсо хандуулна. Эмхид... ...элмэриишье яһала ...а байна. Жэшээ болгон абаад үзэбэл, Яруунын, Кабанскын, Хойто-Байгалай аймагуудтахи һургуулиин наһанай үхибүүд барандаа һурадаг болонхой. Эдэ аймагууд һурагшадай тоое бүридхэлгөөр ажалаа дүүргээгүй, харин үхибүүд бүхэнэй байдалтайнь танилсаһан байна. Хэндэ туһаламжа хэрэгтэйб гэжэ элирүүлээд, тэдээндэ саг соонь туһалаа. Гэргээ харууһа һулатайшаг үхибүүдые һургуулидань бүхэли үдэр соо байлгадаг болоо. Хоёрдохи жэлээ нэгэ класста һуража байһан, үгышье һаа ехэ болошоһон, зан муутайшаг үхибүүд багшанарай онсо анхаралда абтахаһаа гадна, түрэлхидэй комитедэй, комсомолой болон пионерэй организацинуудай харгалзалгада үгтэнэ. Хүдөөгэй зарим һургуулинууд уялгата найман жэлэй һуралсал эмхидхэхын тула ехэхэн хүдэлмэри хээ. Жэшээнь, Ново-Селенгинскын, Суулгын, Шаралдайн дунда, Шахтын найман жэлэй һургуулинууд тэдэнэй тоодо ороно.

Гэбэшье зарим һургуулинуудта энэ талаар горьтой дутуу дунданууд бии байна. Саашадаа юу хэхэ шухалаб гэхэдэ, һуралсалай шанар һайжаруулха, үхибүүдые һуралсалдаа ханалгатай, дуратайгаар хандадаг болгохо, хоёрдохи жэлээ нэгэ класста үлэлгые зайсуулха, һурагшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалда багшанарай, ниитын эмхинүүдэй, түрэлхидэй зүгһөө бүри ехэ анхарал хандуулдаг болохо хэрэгтэй. Үхибүүн бүхэнэй һуралсалдаа амжажа, жэл бүри класс абалгань дурсагдаһан хэмжээ-ябуулгануудһаа дулдылаха болоно.

Орон дотороо үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулхын тулада ажал һуралсал хоёр таһаршагүй холбоотойгоор ябуулагдаха ёһотой. Һуралсалай хэрэгые шэнэдхэн хубилгаха Хуули хадаа хүмүүжүүлгын үүргые улам дээшэлүүлхэ, багшанарай ном заалгын шанарые бүри һайн болгохо эрилтэ табина. Манай республикын олохон һургуулинууд, багшанар һуралсалай хэрэгые ажал хүдэлмэритэй нягтаар холбохо гэһэн уряалда үнэн зүрхэнһөө хандажа, горьтой амжалтануудые туйлаһаниинь мэдээтэй. Жэшээлхэдэ, Хориин дунда һургуулиин багша Екатерина Сутаевна Хуриганова, Хэжэнгын дунда һургуулиин эхин классуудай багша Нина Мархасаевна Батомункуева, Хориин аймагай Доодо-Анаагай эхин һургуулиин багша Гончик Банзаракшеевич Гомбоев, Курумканай дунда һургуулиин багша Екатерина Цыбиковна Цыренова болон бусад бүхы һурагшадтаа жэл бүри класс абхуулан, һайнаар һургана.

Бүгэдэниитын дунда һуралсал бэелүүлхэ тухайда мүнөөнһөө бодожо, 9-һөө 11 класста хүрэтэр һурадаг эдиршүүлдэ онсо анхарал хандуулха уялгатайбди. Һургуулинуудай директорнүүд, багшанар, арадай гэгээрэлэй таһагай хүдэлмэрилэгшэд заримдаа ахалагша классуудай һурагшадта анхарал багаар табидаг байна. Энэнь тон буруу. Хүбүүд, басагадай бултадаа дунда һургуулитай болохын тулада багшанар бүхэн оролдохо ёһотой ха юм.

Мүнөө бүгэдэниитын уялгата һуралсал айхабтар үргэнөөр дэлгэржэ байна. Тиимэһээ хүдэлжэ байһан залуушуулые заал һаа һургаха ёһотойбди. Энэ хэрэгтэ үдэшын, халаанай һургуулинууд ехэхэн үүргэ дүүргэхэ болоно.

Залуушуул мүнөө эрдэмдэ һураха айхабтар дуратай. Хүдөөгэй, мүн хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулинуудта абаха түсэб ехэнхидээ үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Гэхэ зуура, зарим газарта мүн энэ талааршье дутуу дунданууд бии байһаар. Тэдэниие усалхахын тулада партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд залуушуулай һуралсалаа саашадань үргэлжэлүүлхэ ябадалда али бүхы туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй.

Мүнөө арадай гэгээрэлэй зургаан бүхэн, багша бүхэн КПСС-эй Программа соо тодорхойлогдоһон агуухэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ ёһотой. Тиимэһээ партиин шэнэ Программые шудалха, ойлгуулха гээшэ һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин гол удхань болохо байна.

Коммунизмын үедэ ажаһууха, ажаллаха шэнэ шэнжэ шанартай хүниие һургаха айхабтар харюусалгатай, хүндэтэй хэрэг бидэндэ, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ даалгагдана. Энэ уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлээл, нүхэдүүд!

А. Никоров,
Бурядай АССР-эй Гэгээрэлэй министрын орлогшо.

АЖАЛДА ДУРАТАЙШУУЛ

Һурагшаднай номоо үзэхынгөө хажуугаар олониитэдэ туһатай ажал хүдэлмэри хэжэ магтуулдаг. Энэ намар саһанда даруулһан таряа суглуулалсаа. Ахалагша классайхид һүһаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэдтэ туһална. Бага классай һурагшад тимуровска команда боложо үбгэд, хүгшэдтэ туһалдаг. Энэ жэлдэ 10 тонно түмэр суглуулжа тушаагаабди.

Манай һургуули дүүргэһэн Жамбалов мүнөө тракторист юм. Газар хахалалгаар республика соогоо суурхажа, Новосибирскдэ болоһон суглаанда ошожо ерээ һэн. Һайнаар һурадаг һурагша Жамбалдагбаев Нима үнгэрэгшэ декабриин һүүл багаар «Артек» гэжэ бүхэсоюзна пионерэй лагерьта мордобо.

С. Цыжипова,
ахалагша пионервожата.

Һурагшадай үбэлэй амаралтын үедэ Улан-Үдын драматическа ород театрын ордон соо шэнэ жэлэй үхибүүдэй ёлко хэдэн үдэрэй туршада ехэ хүхюу сэнгэлнгээр үнгэрбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Үбгэн Морозой хүтэлбэри доро ёлкые тойрон ехэ һонирхолтой наадан боложо байна.

В. ЗОРКИНОЙ фото.

Залуу ангуушан

Баргажанай ой тайга ан түрөөһөөр, хэрмэ, булгаар баян гэжэ яһала мэдээжэ даа. Эндэхи булганай эрхим шанартай, гоё һайхан арһан гансашье манай орондо бэшэ, харин олон хари гүрэнүүдтэ һайнаар сэгнэгдэдэг гээшэ.

Жэл бүхэндэ Баргажанай агнуури-олзоборилгын ажахы агнуури эмхидхэжэ, түсэбэй ёһоор гүрэндэ олон амиды булга, мүн арһыень тушаадаг байна. Хада уулын оройгоор, ан гүрөөһэнэйшье ябашагүй хабшал, хабсагайгаар байрладаг хурдан, солбон энэ арьяатаниие барихын тулада ехэ дүй дүршэлтэй, нэтэрүү бэрхэ ангуушад эльгээгдэдэг юм. Энэ агнуурида агнууриин ажахын штатна ангуушадһаа гадна, колхозуудай бэрхэ бэрхэ ангуушад ябалсадаг.

Энэ үбэл булганай агнуурида XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Михаил Цивилев хабаадалсажа, аймагайнгаа бэрхэ ангуушадай дунда шалгараа. Миша Цивилев залуу, оройдоо 17 наһатайшье һаа, арбаад наһанһаа аба, аханартайгаа дахалдажа, агнуури хэжэ һураһан байгаа. Мүнөө дүй дүршэлтэй, ой тайгада тохёолдодог ямаршье бэрхэшээлнүүдһээ сухарихагүй, шадамар бэрхэ ангуушан болоо.

Баргажанда энэ үбэл ехэ хүйтэн болоо, гүнзэгы саһан ороо. Гэбэшье залуу ангуушан һара хахадай туршада һуни үдэрөө мэдэнгүй ой тайгаар ябажа агнуури хээ. Тиигээд олзо ехэтэй гэртээ ерээ. Михаил Иванович Цивилев аяар 15 булганай һайн шанартай арһа гүрэндэ тушаажа, даалгабаряа 3 дахин үлүүлэн дүүргээ.

— Миша Цивилев ганса агнуурияа хараад ябадаг бэшэ, харин колхозойнгоо хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Үнгэрэгшэ намар энэ залуу ангуушан 500 гаран ондатра барижа, гүрэндэ тушааһан байна.

Манай корр.

Манайхид илагдаба

Январиин 6—7-ной үдэрнүүдтэ «Спартак» бүлгэмэй спортивна зал соо Улан-Үдэ, Эрхүү городуудай эдир спортсменүүдэй мүрысөөн столой теннисээр боложо үнгэрбэ. Мүрысөөндэ город бүхэнһөө 6—6 хүн хабаадаа.

Эрхүүгэй спортсменүүд шадамар бэрхээр наадажа, Улан-Үдынхидые 11:4 гэһэн тоотойгоор илаһан байна. Эрхүү городой һурагша Женя Молчанова илангаяа һайнаар наадажа, Бурядай АССР-эй чемпионка Лаура Аханяновае шүүгээ.

В. ЗОРКИН.

Багашуул хари хэлэндэ һурана

Һургуулиин наһа хүрөөдүй багашуулые хүүгэдэй эмхи зургаануудта байлгажа, хари хэлэндэ һургалга тон һайшаалтай хэрэг мүн. Энэ шухала хэрэг Улан-Үдын паровозо-вагонно заводто ехэхэн дэмжэлтэ олоо.

Мүнөө тус заводой 35, 18, 34, 17-дохи хүүгэдэй садуудта үнгэрэгшэ жэлһээ хойшо англи хэлэ заалга эхилһэн байна. Тиигэжэ тэндэхи 5—6 наһатай үхибүүдтэ элдэб наадонхайн нэрэ, гэр доторхи орон, стол, стул, мүн амһарта болон бусадай нэрэ нэрлэжэ хамагай түрүүндэ һургана. Зарим үхибүүд аяар табяад үгэ мэдэдэг болоод, тэрэнээ торсоогүй хэлэнэ. Гэхэтэй хамта тэндэхи үхибүүд англи хэлэн дээрэ шүлэг сээжэлдэнэ.

Хүүгэдэй садуудта багашуулые хари хэлэндэ һургахада саашадаа ехэ туһатай байха.

Н. Алдаров.

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика доторнай нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха. Хойто аймагуудаар бага зэргэ саһан орохо, бусад аймагуудаар сэлмэг байхаар хүлеэгдэнэ. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 25—27, үдэртөө 16—18 градус хүйтэн байха.

Январиин 12—13-най үдэрнүүдтэ республика доторнай үүлэтэйнэг байха, зарим газарта бага зэргэ саһан орохо. Зүг бүриһөө һулаханаар һалхилха. Һуниндөө 23—28, үдэртөө 13—18 градус хүйтэн байхаар багсаагдана.

Хилын саанаһаа

Г. С. ТИТОВ ИНДОНЕЗИИН ОРДЕНООР ШАГНАГДАБА

ДЖАКАРТА, январиин 9. (ТАСС). Индонезиин республикын президент Сукарно, Советскэ космонавт Г. С. Титов, тэдэнине үдэшэжэ ябаһан хүнүүд Сулавеси арал дээгүүр дүрбэн үдэр ябаһанай һүүлээр үсэгэлдэр Джакарта бусаба.

Замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар габьяатай байһанайнь түлөө Герман Титовто Индонезиин республикын орден-хоёрдохи зэргын мүшэ президент Сукарно Негара ордон соо үдэшэлэн барюулба. Г. С. Титов хадаа өөрынгөөл ганса совет ороной баатар бэшэ, харин тэрэнэй габьяа бүхы дэлхэйдэ хабаатай гэжэ советскэ космонавтда орден барюулхадаа президент мэдүүлбэ. Тэрэ мүн манай республикын баатар гээшэ Тиимэһээ энэ орден барюулха ёһоороо барюулагдажа байна гээд президент үргэлжэлүүлээ.

Дээдэ шагнал абахадаа Г. С. Титов президентдэ халуун баяр хүргэбэ. Энэ шагнал бүхы совет арадта, замбуулин дайда руу нишэлгэнь бэелүүлһэн совет эрдэмтэдтэ хабаатай гээд Г. С. Титов мэдүүлээ. Ордон соо суглараһан Джакартын олониитын түлөөлэгшэдтэ замбуулин дайда руу нишэһэн тухайгаа совет баатар хөөрэжэ үгөө.

Тэндэ үнгэргэгдэһэн суглаанда президент Сукарно үгэ хэлэбэ. Тэрэнэй ами наһанда Макасарта хоро хүргэһэн Индонезиин арадай дайсадые президент Сукарно шоо үзэбэ. Энэ үгэсэлгын эшэ үндэһэн Голландитай холбоотой гээд Сукарно тэмдэглэбэ.

США-да ядерна зэбсэг туршагдаба

НЬЮ-ЙОРК, январиин 10. (ТАСС). Юнайтед Пресс Интернейшнл агентствын мэдээсэһээр, Невада гэдэг туршалгын түбтэ үсэгэлдэр газар доро шэнэ ядерна туршалга хэгдэбэ гэжэ США-гэй атомна энергиин комисси соносхоо. Мүнөө үедэ Холбоото Штадуудай хэжэ байһан 9-дэхи туршалгань энэ болоно.

Хитадта шэнэ газар ашаглагдана

ПЕКИН, январиин 9. (ТАСС). КНР-эй гүрэнэй ажахынууд орон дотороо шэнэ газар ашаглаха гол шухала хүдэлмэриинь бэелүүлдэг юм. Арбан жэлэй туршада тэндэхи гүрэнэй ажахынууд Зүүн Хойто Хитадта 1,1 миллион гектар шэнэ газар ашаглаа. Арадай засагай тогтоһонһоо хойшо ашаглагдаһан шэнэ газар дээрэ хамтадаа 500 гаран гүрэнэй ажахынууд эмхидхэгдэбэ. Тэндэ мүнөө 640 мянган хүдэлмэришэд ажаллажа байнхай. Гүрэнэй ажахынууд 20 миллион гаран центнер ороохо таряа, 1,1 миллион центнер мяха, ехэ нооһо, жэмэс, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые гүрэндэ тушаагаа бшуу. Эдэ гүрэнэй ажахынууд мүнөөнэй түрүү машина, техникээр хангагданхай. Худалдагдадаг ороохо таряа, мал ажалай продуктнуудые абаха талаар эдэ ажахынууд Зүүн Хойто Хитадта горьтой һуури эзэлнэ. Тэрээнһээ гадна гүрэнэй эдэ ажахынууд үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада оронойнгоо зүүн хойто зүгэй һууринуудта 70 мянган механизаторнуудые, бусад мэргэжэлтэдые бэлдэһэн байна. Мүн шэнэ атар газар ашаглахадань туһаламжа хүргөө.

КНР-эй Синьцзян-Уйгурай автономно райондо сүлөөлэгдэһэнһөөнь хойшо 2 миллион гектар шэнэ газар ашаглагдаба. Илангаяа һүүлэй жэлнүүдэй туршада Синьзянда шэнэ газар түргөөр ашаглагдажа байна. Тиигэжэ хоёрдохи табан жэлэй (1958—1961) туршада гүрэнэй ажахынууд 1 миллион 260 мянган гектар шэнэ газар ашаглаа бшуу. Тэрэнь Синьцзянда 1950 ондо хахалагдадаг байһан бүхы газарһаа һураггүй ехэ болоно. 1949 онойхитоой жэшэхэдэ, Синьцзян-Уйгурай автономно райондо нёдондо жэл хоёр дахин ехэ ороохо таряа, 8 дахин ехэ хлопок абтаһан байха юм. Мүнөө үедэ Синьцзянда үшөө ашаглагдахаар 6,6 миллион гектар газар бии.

Дотор Монголой автономно районой, Шэньси, Цзянси, Фуцзянь, Цинхай провинцинуудай, республикын бусад районуудай гүрэнэй ажахынууд һүүлэй жэлнүүдэй туршада Хитадта шэнэ газар ехээр ашаглаба.

„Хани халуунаар, һайхан сэдьхэлээр хэгдэһэн туһаламжа"

КАИР, январиин 9. (ТАСС). Асуанын үндэр хаалтын барилдажа эхилһээр хоёр жэл гүйсэһэнэй ой мүнөөдэр ОАР-та тэмдэглэгдэжэ байна.

Асуанын үндэр хаалта барилгада ОАР-та Советскэ Союз һайн һайхан сэдьхэлээр туһаламжа хүргэнэ.

Бүхы газетэнүүд ехэ бэшэгүүдые толилбо. Тэдээн сооно хаалтын барилгын дүнгүүд омогорхолтойгоор гаргагдана.

Энэ гайхамшагта ойдо зорюулагдаһан ехэ бэшэг «Аль-Маса» газетэ гаргаа. Асуанын үндэр хаалтын түрүүшын шулуунай табигдажа байха үедэ ОАР-ай президент Насерай хэлэһэн үгэһөө нэгэ хэһэг абажа, газетэ толилһон байна. «Мүнөөдэр үндэр хаалтын барилгын эхилһэнине тэмдэглэхэ зуураа энэ хүдэлмэридэ маанадта туһаламжа үзүүлхээр шиидхэһэн гүрэнине—Советскэ Союзые заабол һанажа ябаха ёһотойбди. Ямаршье эрилтэ, баадхалтагүйгөөр Советскэ Союз хани халуунаар, һайн һайхан сэдьхэлээр туһаламжа үзүүлбэ» гэжэ тиихэдэ президент Насер мэдүүлһэн байгаа.

Бонн атомна дайнда бэлдэнэ

БОНН, январиин 9. (ТАСС). Бонндо ехэ арсалдаан болобо. Прокуратурын эрилтээр Баруун Германиин федеральна сүүд элдэб фото-зурагуудтайгаар гаргагдадаг «Квик» журналай һүүлшын номер суглуулан абаха захиралта гаргаа. Энэ журнал «нюусануудые элиишэлэн гаргаа» гээд тэндэнь тайлбарилагданхай.

Тус журнал һүүлшынгээ номерто тусхай фоторепортаж гаргаһан байна. «Эндэ Бонн өөрынгөө командна бункер барина» гэжэ тэрэнь гаршаглагдаһан. Фото-зурагтань хоёр тоннель харуулагданхай. Тэрэ журналда бэшэгдэһэнэй ёһоор, дайнай болоо һаань, «Федеральна республикын Оборонын совет» тэдээн соо тэрьедэн шэбээлхэ байна. Боннһоо урагшаа, Ар мүрэнэй нугада Боннной «командна бункер» бариглана. Гол тоннелиин утань 3 километр. Хоёрдохинь тэрэнэй хахадай тухай болохо. Стратегическэ зорилгоор дэлхэйн нэгэдэхи дайнай үедэ эдэ хоёр тоннель баригдаһан юм. «Фау-1» түхэлэй самолет-һомонуудые хэхын түлөө энээниие бариха гээд Гитлер захирһан байгаа. «Хэрбээ бомбонуудай унажа эхилхэ болоо һаань», «Оборонын соведэй» хорон шэбээлхээр эдэ тоннельнүүд түхеэрэгдэхэ ёһотой гэжэ «Квик» журнал тэмдэглэнэ.

Баруун Германиин «Оборонын совет» канцлер Аденауэр толгойлогшотой саг үргэлжын долоон гэшүүдһээ бүридэнэ. Зуугаад хүнһөө бүридэһэн нягта наринаар хүдэлдэг багахан аппарат тус соведтэ үгтэнхэй гэжэ тэрэ журнал бэшээ.

Боннойхид Англиһаа буу зэбсэг бүр… худалдажа абаха хүсэлтэй

БОНН, январиин 10. (ТАСС). Англиин премьер-министр Макмиллан Баруун Германиин канцлер Аденауэр хоёрой хоорондо болоһон хэлсээнүүд үсэгэлдэр үдэшэлэн орой дүүрэбэ. Хоёр талада һонирхолтой олон тоото асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ тунхаглагдаһан хамтын коммюнике соо заагдана. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар саашадаа ехэ удхатай хэлсээн баталагдаа гээд коммюнике соонь тэмдэглэгдэнхэй.

Баруун Берлин тухай асуудал тушаа мүн лэ тэндэнь хэлэгдэнэ. Советскэ Союзтай хэлсээнүүдые хэхэ үндэһэ һуури бии гээшэ гү гэжэ тодорхойлхын түлөө хүсэл оролдолго саашадаашье гаргагдаха ёһотой гэжэ хэлсээндэ хабаадагшад тоолоно гээд тэндэнь бэшэгдэнэ. Гэхэ зуураа Макмиллан Аденауэр хоёр «Берлиндэ баруун гүрэнүүдэй ха… раа шугамые … рын үлөөхөөр» … һанаа мэдүүлһэн …

ФРГ-дэ байдаг … рэгүүдтэ мүнгэ зө… ламжа Бонной … Англи эрилтэ таба… хэлсээнүүдтэ зүбш… асуудалнуудай нэ… гаа. Энэ асуудал … зорилгоор ФРГ-гэ… ствын бэелүүлхэ … тухай Англиин … нистртэ Аденауэ… Эдэ хэмжээнүүд… юуб гэхэдэ, ехэ з… һаа ФРГ нэмэж… абаха юм гээд … соонь хэлэгдэнэ.

Макмиллан Ад… рой хоорондо … боложо байха үе… ФРГ-гэй гадаадын… министрнүүдэй—Х… дер гэгшэдэй хоо… хэлсээнүүд үнгэрг…

Грецидэ маневрнууд болоб…

АФИНЫ, январиин 9. (ТАСС). «Катимерини» газетын мэдээсэһээр, үсэгэлдэр Пилосто дүтэхэнэ Пелопонессто ехэ маневрнууд эхилбэ. Америкын зургаадахи флот, Грециин зэбсэгтэ хүсэнүүд тэндэ хабаадана. Эдэ маневрнууд январиин 16 хүрэтэр үргэлжэлүүлэгдэхэ. Америкын зургаадахи флодой 9 … Америкын далайн … рэгэй 4 мянган … мүн Грециин деса… дууд тэндэнь хаба…

ГЕРМАНИИН ДЕ… СКА РЕСПУБЛИ… тээдэг оронойэ эгэ… верфт» гэдэг верф… лэгшэд ашаанай с… тээхэ жэлэйнгээ т… Советскэ Союз… 9.500 тонно шэгн… рово» гэжэ суд… уридшалан уһанда…

ТАСС-эй фо…

Лаосай с… национа… Комитедэ…

ПЕКИН, ян… (ТАСС). Синьху… мэдээсэһээр, Ла… Национальна ко… шэдэй сэрэгүүд… гаргаба. Америк… риализмда, Сава… лэглэлдэ эсэргүү… тэмсэхые сэрэг… уряалһан байна.

Үгэсөөшэдтэ х… дадуудай арад … руу орохыень, г… Ле гэгшын кома… байһан хуулита … ствын сэрэгшэдтэ… холбоотой болох… тойл эб найрах… абанги, Лаосай … талаараа эб нэгэ… хын түлөө тэмсэх… Национальна ко… ба.

Лаосай гурбан … дэй Вьентьянда … сээнүүдые Бун У… һан юм. Америка… риализмын, тэрэ… сэ бологшо Сава… лэглэлдэ ха… баадхалгаар энэ … бэелүүлэгдэһэн б… риализмын аша … дүүнэрэй алалсах… даа Лаоста дахи… дэлгэ эдэнэр гар…

ХАМТЫН ХҮСЭН, АМЖАЛТЫН ЭХИН

РЕПОРТАЖ

Асфальтаар хушагдаһан дардам харгыгаар зурын ерэһэн автобус фабрикын үүдэндэ зогсожо, досоохоонь хүнүүд яаралтай буужа, нишэ тиишээ тараад үгы болошобо. Тиигэхэншье зүб, халаанай хүдэлмэри эхилхэ ойртоһонхой, хүн бүхэн юу хээгээ бэлдэхэ ушартай.

Трикотажна фабрикын оёдолой цех. Элдэб машинануудай эндэ тэндэһээ таршаганаха абяан таһалданагүй Үйлэдбэринь оборон гэхэдэ, оёдолшодой хүдэлмэри поточно аргаар эмхидхэгдэнхэй. Линиин эхиндэ эсхэгдэһэн бүдүүд машинануудта хүргэгдэжэ байхадань, конвейерэй нүгөөдэ захада бэлэн болоһон хубсаһан эбхэгдэн багсалагдажа, складта эльгээгдэнэ.

Оёдолой машинануудта хүдэлжэ байһан басагадууд барандаа хабатай түргэнөөр хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй дунда һууһан түхэрсэн сагаан шарайтай басаганай хүдэлмэрээр һонирхонгүй аргагүй. Машинынь таршаганаха ойрохон зууранье замханагүй. Оёжо байһан хубсаһанайнь зүйдэлнүүд нэгэхэншье миллиметрээр хазагайрдаггүй.

Нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгарһан энэ Светлана басаган трикотажна фабрикада хүдэлмэрилжэ эхилһээр тиимэншье үнинэй бэшэ юм. Оройдоо гурбахан һарын туршада оёдолшын мэргэжэл шудалжа, мүнөө фабрикынгаа эрхим новаторнуудай нэгэн болоһхой. Үнгэрһэн жэлэй һүүлшын кварталда тус предприятида мүрысөөнэй эршэ хэзээ хэзээнэйхинһээ шангадаһан байгаа. Энэ үедэ КПСС-эй XXII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн ажалай вахта үргэлжэлүүлэгдэжэ, предприяти, бригада, хүдэлмэришэн бүхэн абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхын түлөө шармайн оронхой.

Светлана Янович халаан бүхэндэ нормоёо хоёр дахин шахуу дүүргэжэ, коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Залуу оёдолшоной мэргэжэлээ түргөөр шудалха хэрэгтэ фабрикын оёдолшодой нэгэн Зоя Мотаева ехэ туһаламжа хүргэһэн байна. Тэрэнэй хүдэлмэриин баян дүй дүршэлые халан абаһан нүхэр Янович долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбые бүри 1961 оной декабрь һарын эхеэр бэелүүлжэ ороһон байха.

Кяхтын трикотажна фабрикын хүдэлмэришэдэй дунда үнэн сэхэ ажалаараа сагые уридлажа ябадаг хүнүүд олон. Светлана Чагдурова гү, али Лариса Каповае, мүн Тамара Агафонова, Екатерина Молонова гэгшэдые абаад үзэе. Эдэмнай барандаа урагшаа һанаатай, хайшан гээл һаа коммунизмын илалтые ойртуулхаб гэһэн хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллажа байдаг хүнүүд юм. Эдэ түрүүшүүлэй оёһон хубсаһанда голодоһон гэжэ байхаяа болиһоор үнинэй. Тэдэнэр эрхим шанартай продукци гаргахын гаа хажуугаар эд бүдөө арьбалхын хойноһоо ехээр оролдоно. Тиигэжэ хубсаһа эсхэлгэ дээрээ үлүү гарадаг бүдэй үртэһөөр бээлэй перчатка, толгойн тоорсог гэхэ мэтэнүүдые оёдог тусхай цех нээгдэнхэй.

Оёдолой цехын коллектив фабрикынгаа хүдэлмэришэдэй, мүн Кяхтын аймагай бусад предприятинуудай дунда ёһотой «Замай залууршад» болоо гэхэдэ алдуу болохогүй. Мүнөө тус цехынхид шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө бүгээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй даалгабари уридшалан дүүргэхэ зорилготойгоор тэмсэжэ оробо.

Нёдондо жэлһээ трикотажна фабрикын коллектив коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэжэ байна. «Нэгэн бултанайнгаа түлөө, булта нэгэнэйнгээ түлөө» гэһэн ёһо гурим баримталан, фабрикын хүдэлмэришэд бэе бэедээ туһалалсан, гээгдэжэ ябаһан бригадануудаа түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргана. Утаһа ээрэгшэдэй дундаһаа Тамара Скосырская, Зинаида Багадаева гэгшэд олон станогуудта хүдэлмэрилжэ, коллективэйнгээ дунда һайшаал магтаалда хүртэнэ.

Утаһа ээрэгшэ Вера Парнякова гансахан үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгарна бэшэ, ажабайдалдаашье эрхим жэшээ харуулна. Вера хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулида 4 жэлдэ таһалгаряагүйгөөр һуралсажа, арбан класс дүүргэн, болбосоролой аттестат абахаяа байна.

Ингэжэ ажал хэрэгтээ амжалта туйлажа эхилһэн трикотажна фабрикын хүдэлмэришэд үнгэрһэн жэлэй декабриин эхинһээ 1962 оной түсэбөөр хүдэлмэрилжэ эхилэнхэй.

С. Климов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Коммунис ажалай ударник, оёдолшон Светлана Янович. 2. Зинаида Багадаева (баруун гарһаа) утаһа ээрэгшэд залуу басагад Ольга Верхушина Людмила Аносова хоёрто ажал тухайгаа хөөрэжэ байна.

С. КЛИМОВЭЙ фото.

Редакторай орл…
С. Б. БАЛЬЖИ…

Манай адрес, телефо…

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул Ленина, … ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. ре… 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов: партийно… пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советс… тельства — 47-59, промышленности и транспорта, … —35-14, культуры — 34-05, писем и рабселькоров … отдел переводов и корректорская — 35-95, бухга… 37-32. Для междугородних переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры … АССР.

Н00569. Зак. …